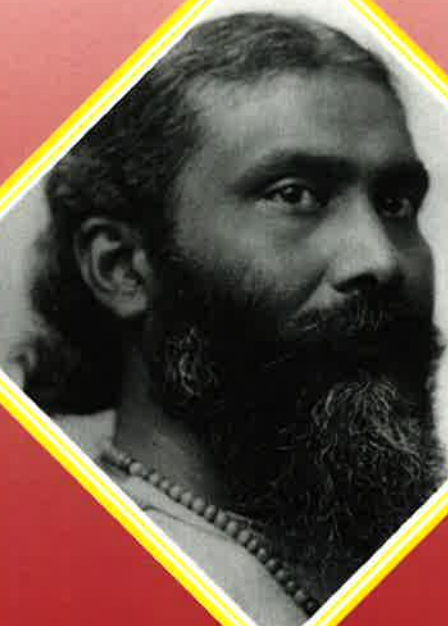

Inayat Khan

**HET DOEL VAN
HET LEVEN**

HET DOEL VAN HET LEVEN

INAYAT KHAN

**HET DOEL VAN
HET LEVEN**

Sufi Publications
Den Haag • Londen

Voor inlichtingen omtrent soefisme of de Soefibeweging:
Algemeen Secretariaat van de Soefibeweging,
Anna Paulownastraat 78
2518 BJ Den Haag
Tel. 070-346 15 94

Inayat Khan

Het doel van het leven / Hazrat Inayat Khan; (vertaald uit het Engels door N. Kluwer).

Vertaling van: The purpose of life. - Genève : Sufi Movement.
1ste druk Nederlandse uitgave: Kluwer, Deventer, 1932.

© Nederlandse vertaling 1992 (vijfde druk): Panta Rhei, Katwijk

© 2014 Sufi Publications (herdruk)

Anna Paulownastraat 78,

2518 BJ 's Gravenhage

Tel. 070-3644590

www.sufipublications.nl

E-mail: sufipublications.thehague@gmail.com

Negende druk: 2016

ISBN 978 90 73207 23 3

NUGI 613

Trefwoord: soefisme

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

HET DOEL VAN HET LEVEN

Wie de waarheid zoekt, moet zich allereerst bewust worden van het doel van het leven. Zodra een ziel zich voelt ontwaken uit de levensroes, is het eerste wat zij zich afvraagt: 'Wat is het doel van mijn leven?' Iedere ziel heeft haar eigen doel, maar ten slotte lossen alle doelen zich op in één doel, en dat is het doel dat door de mysticus wordt gezocht. Want alle zielen zullen, zowel langs de goede als langs de verkeerde weg, vroeger of later, dat doel bereiken, een bestemming die vervuld moet worden, het doel waartoe de gehele schepping bestemd was: maar het verschil tussen de ziel die zoekt en de ziel die blindelings naar dat doel streeft, is als het verschil tussen de grondstof en de bewerker ervan. Zowel de klei als de pottenbakker vervullen hun bestemming, namelijk het vormen van een schaal; maar alleen de pottenbakker, en niet de klei ervaart het als een vreugde en een voorrecht dat hij het geluk mag smaken dat in de vervulling van die bestemming besloten ligt. Dit is ook het verschil tussen de wezens die hun doel onbewust nastreven, en de zielen die dit bewust doen, hoewel beiden tenslotte tot hetzelfde komen; het verschil is er een van bewustzijn.

De eerste stap zet een ziel op het geestelijk pad als zij zich van haar uiterlijk levensdoel bewust wordt. Want niet iedere ziel in de wereld wordt zich daarvan bewust. En de ziel die zich dit niet bewust wordt, kan misschien haar leven lang, en zelfs tot het einde daarvan, niet zover

komen; de ziel echter die zich ervan bewust wil worden, zal daarin vroeger of later slagen. Want het antwoord op haar vraag wordt voortdurend in eigen hart gehoord. Zoals Sa'di zei: 'Iedere ziel is tot een bepaald doel geschapen en het licht daarvan is in die ziel ontstoken.' Als er al een vlam ontstoken is, zelfs voor hij op aarde werd geboren, is het de taak van die mens zelf te ontdekken wat het doel van zijn leven is, hoewel alles om hem heen naar dat doel wijst.

Je zou kunnen vragen: 'Hoe kan iemand het beste tot een verstaan van zijn levensdoel komen?' Als je die neiging van je eigen geest volgt, als je het spoor volgt waartoe je wordt aangetrokken, als je je innerlijke neiging volgt die door niets anders bevredigd wordt, dan voel je: 'Er is iets dat op mij wacht (wat, weet men dan nog niet) dat mij bevredigen zal.' Als je bovendien intuïtief en mystiek bent aangelegd, is het nog gemakkelijker, omdat je dan bij voortduring hoort wat het doel van je leven is. Want de natuur is van een volmaakte wijsheid. Men ziet hoe de insecten het besef wordt bijgebracht hoe zij hun eigen huis moeten maken, zichzelf moeten beschermen en een voedselvoorraad moeten opslaan. De bijen die het vermogen bezitten honing te maken, wordt geleerd hoe zij dit moeten doen. Zo heeft de natuur iedere ziel geleerd hoe zij haar bestemming moet zoeken. Daartoe heeft zij iedere ziel geschapen en voortdurend roept zij iedere ziel, opdat deze dit doel zal zien. Als de ziel die roep niet hoort en slaapt, dan ligt dit niet aan de natuur, die bij voortduring blijft roepen. Als ik dus in enkele woorden zou moeten zeggen hoe je je bestemming kunt vinden, zou het antwoord luiden: door uit de slaap te ontwaken.

Je zou kunnen vragen: 'Zou het uiterlijke levensdoel tot het innerlijke kunnen leiden?' Zeer zeker. Al wat je

doet. zowel op geestelijk als op stoffelijk gebied, is een middel om tot het innerlijk doel te komen, als je het maar als zodanig kunt zien. Als je je vergist, ligt de fout in jezelf; niettemin ga je op je eigen innerlijke bestemming af. Want alles is zo geschapen dat het meewerkt aan één plan en daardoor werkt ieder individu mee aan de vervulling van het goddelijk doel. Voor zover er een verschil bestaat, is het een verschil tussen individuen onderling. Er zijn vijf aspecten die iemand er toe brengen aan vervulling van het innerlijk doel te werken: het verlangen naar leven, het verlangen naar kennis, het verlangen naar macht, het verlangen naar geluk en het verlangen naar vrede. Deze vijf zijn. bewust of onbewust, werkzaam in de diepste diepte van iedere ziel. Hun werking in hem dwingt de mens om het kwade dan wel het goede te doen en toch maken deze vijf aspecten deel uit van het éne doel, en in het bereiken daarvan wordt de bestemming van de gehele schepping vervuld. Als het verlangen naar leven je in aanraking brengt met het werkelijke leven, een leven dat niet aan de dood onderworpen is, dan is het doel van dat verlangen vervuld; als je ten volle de kennis van je eigen wezen hebt kunnen waarnemen, waarin de goddelijke kennis en het mysterie van de gehele openbaring te vinden zijn, dan is het doel van de kennis bereikt; als je bij machte bent in aanraking te komen met de Almachtige Kracht, dan is het verlangen naar macht bevredigd; als je het geluk in eigen hart hebt kunnen vinden, onafhankelijk van alle dingen buiten je, dan is het doel van het verlangen naar geluk bereikt; als je in staat bent uit te stijgen boven alle toestanden en invloeden die de zielevrede verstoren en de vrede gevonden hebt te midden van de menigte en ver weg van de wereld, dan is het verlangen naar vrede vervuld. Niet in de bevrediging vaneen of meer van deze vijf verlangens wordt het doel

bereikt, maar de vervulling van al deze vijf verlangens tezamen, verwezenlijkt het éne doel waartoe elke ziel op aarde werd geboren.

Het verlangen naar leven vind je niet alleen bij mensen; je neemt het ook voortdurend waar bij de meest onbeduidende wezentjes die op de aarde rondkruipen en onder de grond leven. Als je ziet hoe zelfs het kleinste insect aan iedere vervolging probeert te ontkomen en beschutting zoekt tegen iedere poging tot aanraking uit angst dat het zijn leven zal worden ontnomen, dan blijkt hieruit dat zelfs het kleinste schepsel op de wereld, waarin de mens geen spoor van geest kan ontdekken, het verlangen bezit naar leven. Dit verlangen nu, dat zich in de lagere schepping in vele en verscheidene aanzichten ontplooit, uit zich in angst, in de neiging om beschutting te zoeken, in de schrandere manier waarop in het veld bijvoorbeeld de haas om zich heen kijkt, en het hert er voortdurend op bedacht is zich tegen andere dieren te beschermen.

Zoals dit verlangen zich in de mens ontplooit, getuigt het van een nog grotere intelligentie. Oorlog en vrede spruiten voort uit verlangen naar leven: de oorzaak achter de oorlog is verlangen naar leven, maar ook de oorzaak achter vrede is verlangen naar vrede. Op aarde is geen enkele normale ziel te vinden die niet verlangt te leven. Zeer zeker, iemand die in nood verkeert, kan in een bui van neerslachtigheid wel eens zeggen. 'Ik zou liever niet leven; ik verlang naar de dood.' Maar dat is geen normale toestand. Je zou ook kunnen zeggen: 'Waarom is de dood niet begerenswaardig, ze verlost ons toch van het

grove lichaam?’ Maar kunnen wij niet het grove lichaam in een fijn lichaam veranderen? Zelfs de stof kan in geest veranderen. Als het goddelijk bloed door iemands aderen begint te stromen, is dit lichaam niet langer zwaar; het wordt zo licht als nevel. Het is zwaar, als het gewicht van de aarde erop gevallen is, maar zodra dit gewicht wordt weggenomen, is het lichter dan lucht.

‘Maar: zou men kunnen zeggen: ‘Doet de dood het leven niet toenemen? Het is een andere fase van leven. Het lichaam is een volledig werktuig; waarom zouden wij niet het beste ervan maken? Waarom zou je de dood verhaasten als je hier kunt zijn en iets waardevols doen? Soms verlang je naar de dood, omdat je niet weet wat je hier moet doen; je kent het doel van het leven nog niet; dat doet je naar de dood verlangen. Ieder ogenblik van het leven heeft zijn taak; ieder ogenblik van het leven is een kans. Waarom zou je die verloren laten gaan? Waarom zou je niet ieder ogenblik van je leven gebruiken voor de vervulling van dat doel waartoe je hier bent? Het gaat er toch om jezelf er toe te brengen gebruik te maken van ieder ogenblik van je leven. Dat al zal je zo’n geluk geven dat je niet meer wilt heengaan. Zelfs al zouden de doodsengelen komen en je naar de dood toe slepen, dan nog zou je zeggen: ‘Laat me nog wat langer blijven; laat me afmaken wat ik ze graag zou willen afmaken.’

Dat moet je houding zijn. Als je in een normale geestestoestand verkeert, is er maar één verlangen, het allerdiepste verlangen, namelijk om te leven. Het toont aan dat je alle andere verlangens eerst gekregen hebt, nadat je op aarde was gekomen, maar dat je dit verlangen naar leven naar de aarde hebt meegebracht. Maar doordat je de zin van dit verlangen, zijn aard en karakter, zijn geheim niet verstaat, leg je je erbij neer dat het gebroken wordt door wat de dood wordt genoemd, de sterfelijkheid.

Als het verlangen naar leven je allerdiepste wens is, als het een goddelijke substantie in je is, dan is er ook een antwoord op en bestaat de mogelijkheid dat het vervuld zal worden. Maar wanneer je niet diep onderduikt in de geheimen van het leven, geen kennis draagt van leven en dood, dan word je de slaaf van teleurstelling, en die teleurstelling is de dood. Je zou kunnen vragen: 'Als het verlangen naar leven een natuurlijk iets is, zou je dan niet beter doen te leven en de jeugdigheid van het lichaam in stand te houden; en hoe is dat mogelijk?' De Hindoes hebben aan drie aanzichten gestalte gegeven, namelijk aan Brahma, Vishnoe en Maheish (een van de namen van Shiva) God-de-Schepper, God-de-Onderhouder en God-de-Vernietiger. Als je je jeugd wilt behouden, ontstaat er een conflict tussen twee die goden, nl. God-de-Schepper en God-de-Vernietiger, omdat God-de-Vernietiger vernietigt en God-de-Schepper scheidt. Als God-de-Schepper sterker in je is, zal hij de overwinning behalen op God-de-Vernietiger. Niettemin, er is niets in de wereld dat geheel en al van schoonheid verstoken is. Als de ziel de goddelijke zegen ontvangen heeft, zal zij genieten van ieder aanzicht van het leven. Het baby-zijn is belangwekkend, het kind-zijn heeft zijn bepaalde schoonheid, de jeugd heeft haar geestkracht, de ouderdom haar kennis en waardigheid, haar wijsheid en schoonheid. Iedere toon op de piano heeft haar eigen bijzondere werking, speelt haar eigen rol in de symfonie van de natuur. Of ze nu ligt aan het begin of aan het einde van de zeven octaven, of ze in mineur, majeur, dan wel zonder voorteken staat, zodra een harmonische hand ze beroert, scheppen zij harmonie, bouwen zij een symfonie op. En zo zijn wij voor die goddelijke Musicus allen tonen, en als zijn zegenende hand ons beroert, in welke levensfase we ons ook bevinden, hetzij als kind,

of jongere, hetzij jong of oud, dan zal de schoonheid zich openbaren en bijdragen tot 's levens symfonie.

's Mensen fout is dat hij het sterfelijk deel van zijn wezen wil laten doorleven; dat brengt teleurstelling met zich mee. Want hij kent enkel het sterfelijk deel van zijn wezen en vereenzelvigd zich daarmee. Nauwelijks een op duizenden is zich ervan bewust dat het leven leeft en de dood sterft. Wat leeft kan niet sterven; wat sterft wil niet leven; het is enkel een levensverschijnsel dat een ogenblik van het niet levende een soort illusie van leven maakt. Als wij het dode lichaam bestuderen, de grootste studie die wij kunnen ondernemen, zien wij dat de gehele bekoring van het lichaam verdwenen is zodra het leven het heeft verlaten. Waarom is er niet meer die aantrekkelijkheid die er altijd is geweest? Waarom mist het lichaam nu alle schoonheid, magnetisme en aantrekkelijkheid? Waarom trekken zij die iemand hebben liefgehad zich terug van zijn dood lichaam, waarom willen zij het verwijderen? Wat is eruit verdwenen, wat is er dood in? Het deel dat aan de dood onderworpen is, is dood; het leven dat erin woonde, leeft nog. Dit lichaam was enkel een bedekking van het leven; nu is het leven weggegaan. Maar het levende wezen is niet dood; alleen de sterfelijke bedekking van dat leven is dood. Is het dan niet het ontbreken van deze kennis die de angst voor de dood opwekt?

Wat is tenslotte dood? Er bestaat een gezegde van de Profeet dat de verlichte zielen nooit de dood vrezen. De dood is het allerlaatste waar zij bang voor zijn. En toch ben je nergens zo bang voor als voor je leven. Je zou alles in de wereld willen opofferen, rijkdom, positie, macht of bezit, om maar in leven te blijven. Als leven zo'n ingeboren verlangen is, dan is het meer dan noodzakelijk om het proces te ontdekken, de wijze hoe je in

contact kunt komen met dat werkelijke in jezelf, dat je wezen, je zelf, genoemd kan worden, en je op deze wijze te bevrijden van wat stoffelijkheid wordt genoemd. Alleen de onwetende kent enkel de benedenverdieping van zijn huis; door naar de eerste verdieping te gaan, meent hij dat hij dood is; hij weet niet dat hij alleen maar de benedenverdieping heeft verlaten om naar de eerste te gaan. Vanwaar deze onwetendheid? Omdat hij nimmer geprobeerd heeft om naar de eerste verdieping te gaan. De benedenverdieping is meer dan genoeg voor hem; de eerste verdieping bestaat niet voor hem, hoewel het een verdieping in zijn eigen huis is.

Kan onsterfelijkheid verkregen, verworven worden? Neen, ze moet worden ontdekt. Je hoeft enkel je eigen visie scherper te maken, met andere woorden je eigen zelf te onderzoeken; maar dat is het laatste waartoe je komt. De mensen onderzoeken met plezier de graftombe van Toet-ank-Amen in Egypte om er mysteriën te ontdekken, maar gaan voorbij aan het mysterie dat in hun eigen hart verborgen is. Als je hen iets vertelt over een mysterie, welk dan ook, dat buiten henzelf bestaat, gaan ze het vol vreugde onderzoeken. Maar wanneer je hen aanraadt in zichzelf te kijken, menen ze dat dit te eenvoudig is; ze denken: 'Ik ken mezelf. Ik ben een sterfelijk wezen. Ik wil niet sterven, maar de dood wacht me.' Ze scheppen moeilijkheden; ze maken alles ingewikkeld door hun eigen ingewikkeld verstand. Ze houden niet van de rechte weg, maar gaan liever zigzag; ze houden van doolhoven. Ook al staan ze voor een deur, dan nog zeggen ze, 'Neen, daar zoek ik niet naar.' Als er zich een deur voor hen opent, willen ze daardoor niet naar buiten gaan; ze blijven liever in hun doolhof. Ze vinden het plezierig als ze de deur niet direct kunnen vinden. Iemand die zo van een doolhof houdt, vindt het afschuwelijk als

hij een uitweg ziet. De Profeet zegt: 'Sterf voor de dood.' Wat betekent dit? Niet: 'Pleeg zelfmoord.' Het betekent alleen: 'Bestudeer de toestand van de dood.' Men hoeft niet te sterven; speel het; men moet een spel maken van de dood en ontdekken wat ze is. De gehele mystieke cultus is zo'n spel, het spel van de dood. Dat spel wordt het middel om het mysterie, achter het leven verborgen, te verstaan.

De mens verenigt geest en stof in zich. Wat is stof? Gekristalliseerde geest. Wat is geest? De oersubstantie. Geest kan vergeleken worden met stromend water, stof met ijs. Maar als er water en ijs is, zal het water stromen, het ijs zal blijven waar het is. Dit wil niet zeggen dat ijs niet tot zijn oorspronkelijke toestand zal terugkeren; dat zal het; maar zijn tijd is nog niet gekomen. Daarom zal het water het eerst voortgaan, en het ijs zal blijven waar het is; de substantie blijft waar ze is, maar het leven, de geest, gaat weg. Het eerst nodige is dus dat de geest los gemaakt wordt van de sterfelijke bedekking, al is het maar voor een ogenblik. Daardoor verdwijnt de angst voor de dood op natuurlijke wijze, omdat je de toestand na de dood hier op aarde begint te zien. Deze fysieke bedekking heeft, om het zo uit te drukken, de ziel gevangen gezet; en de ziel zit in de gevangenis en kan zichzelf niet zien. Wat ze ziet is de bedekking. Rumi verklaart dit zo prachtig in een gedicht dat hij over de slaap heeft geschreven, omdat juist in de slaap de ziel natuurlijkerwijze onafhankelijk wordt van haar sterfelijk kleed. Hij zegt:

'Iedere nacht bevrijdt Gij onze geesten van het lichaam en zijn valstrik, en maakt ze schoon als uitgewiste wastafeltjes. Iedere nacht worden geesten uit deze kooi verlost, en vrij gemaakt, niet overheersend noch overheerst. 's Nacht zijn gevangenen zich niet van hun gevangenis

bewust, 's nachts zijn koningen zich niet van hun majesteit gewaar. En geen gedachte of zorg is er om verlies of winst; geen eerbied ook voor deze of die.'

En de niet aflatende hunkering van de ziel is gericht op bevrijding uit deze gevangenis. Rumi begint zijn boek, de Mesnavi, met deze klacht van de ziel ter bevrijding van zichzelf. Maar wil zij dit door de eigenlijke dood, door zelfmoord? Neen! Geen mysticus heeft dit ooit gedaan; dat wordt niet bedoeld. Door de dode te spelen verwerft de mens kennis van leven en dood, en het geheim des levens zal de ziel vrij maken. De verschillende bestaansgebieden, die achter de bedekking van dit stoffelijk lichaam verborgen liggen, beginnen zich dan aan hem te openbaren. Alle verschillende wijzen van concentratie, van meditatie, die de leraar aan de leerling voorschrijft, behoren tot dit spel. Op zichzelf zijn ze niets; ze zijn spel. Belangrijk is wat je als uitkomst van dat spel vindt; wat je uiteindelijk ontdekt. Natuurlijk, het spel begint met zelfontkenning. En als je graag twintig maal per dag 'ik' zegt, voel je er niets voor om te zeggen: 'Ik ben niet, Gij zijt.' Maar je weet niet dat dit 'ik' zeggen de wortel van alle moeilijkheden is. Dat maakt dat je je gekwetst voelt door iedere kleine belediging, door iedere kleine stoornis. De hoeveelheid pijn die deze illusie veroorzaakt is zo groot dat je ze beter kunt laten gaan. Maar dat is het laatste wat je wilt. Je zult liever je laatste cent opgeven dan dit 'ik'. Daaraan houd je vast, het is je liefste bezit. Dat is de moeilijkheid, en de enige hinderpaal op het geestelijk pad.

Vaak vragen mensen. 'Hoe lang moet men dit geestelijk pad volgen?' Dit pad kent geen lengtegrens, en als men rijp ervoor is, neemt het niet veel tijd. Een ogenblik maar en je bent er! Hoe waar is het, wat wijzen uit vroeger eeuwen tot hun volgelingen zeiden: 'Ga niet di-

rect de tempel binnen, maar loop er eerst vijftig maal omheen!' Het betekende 'vermoei je eerst een beetje en ga dan binnen.' Dan eerst krijgt het waarde voor je. Je stelt dat op prijs, waarvoor je je in moet spannen; als je iets zonder inspanning krijgt, heeft het geen betekenis. Als een regering belasting zou heffen op de lucht die je inademt, zouden de mensen protesteren. Toch weten ze niet dat er geen vergelijking mogelijk is tussen de lucht en het geld dat je bezit. De waarde van het een is onvergelijkelijk veel hoger dan die van het ander. En toch worden de meest waardevolle dingen met de minste inspanning verkregen. Maar men is zich niet bewust van hun belangrijkheid. Men heeft veel liever iets dat grote inspanning vereist en tenslotte blijkt niets waard te zijn.

Je denkt zo gemakkelijk: 'Waarom zou ieder wezen dat ingeboren verlangen naar leven hebben, als een voortzetting ervan onmogelijk is?' Want er is geen verlangen in de wereld of er is een antwoord op. Ergens is dat antwoord op elk verlangen; eens moet ieder verlangen vervuld worden. Daarom zal ongetwijfeld dit verlangen naar leven zijn vervulling vinden. En de vervulling van dit verlangen is: uitstijgen boven de waan, die veroorzaakt wordt door onwetendheid omtrent het geheim des levens.

Het verlangen naar kennis kun je bij alle levende wezens opmerken, zowel in de lagere schepping als in de mensheid. Als je kijkt naar de bewegingen van de vogels en de dieren in het bos, zie je dat ze niet alleen voedsel zoeken, met elkaar spelen en zich tegen een vijand beschermen, maar ook belangstellen in iedere gewaarwording die hen door hun vijf zintuigen bereikt. Geluid, kleur, geur, iedere gewaarwording werkt op hen in. Men kan bij dieren waarnemen hoe ze op natuurlijke wijze er naar verlangen iets te leren kennen, en dit verlangen kun je in de menselijke ontwikkeling herkennen als weetgierigheid. Van kindsbeen af schijnt deze neiging te overheersen en hoe meer deze in een kind tot uiting komt hoe veelbelovender dit is, omdat hieruit blijkt hoe zeer de ziel van het kind naar voren komt. Wat ons bij volwassenen, naast al hun goedheid en deugdzaamheid, het meeste in, hun persoonlijkheid opvalt is briljante intelligentie. Als deze iets zo belangrijks is in het leven, dan moet ze ook tot een zeer belangrijk resultaat leiden. En wat is dat resultaat? De kennis van de definitieve waarheid, die aan het doel van het leven beantwoordt.

Een weetgierige ziel streeft er allereerst naar alles te leren kennen wat zij ziet en waarmee zij in aanraking komt. Vooral wil zij weten, hoe iets heet, waartoe het dient, wat het is, waarvoor het wordt gebruikt, hoe je het het beste gebruiken kunt, en er het meeste nut van

kunt hebben. Deze kennis noemen wij wetenschap. De verschillende takken daarvan waaraan wij verschillende namen geven, zijn de indeling van deze kennis. Je verwerft ze door de bestudering van de uiterlijke wereld. Maar het leven is zo kort en het gebied van deze kennis is zo groot, dat je wel aan het studeren kunt blijven. Misschien bestudeer je maar één tak van wetenschap en ontdekt dat zelfs een heel leven niet voldoende is om daarmee volkomen vertrouwd te raken. Een ander die daarin geen bevrediging vindt, wil in aanraking komen met verschillende takken van wetenschap. Misschien maakt bij zich tot op zekere hoogte enkele daarvan eigen. En het is mogelijk dat dit hem, als bij daarin iets bereikt, tot een algemeen ontwikkeld man maakt. Toch zal dit niet beantwoorden aan zijn levensdoel. Farabi, de grootste Arabische geleerde uit vroeger eeuwen, beweerde dat hij vele takken van wetenschap beheerste; maar toen hij moest laten zien hoever zijn muziekkennis reikte, bleek het dat hij niet in theorie te kort schoot, maar in het meest essentiële, namelijk in de praktische toepassing daarvan.

Kennis echter heeft twee aanzichten, enerzijds noemen wij haar geleerdheid, anderzijds weten. Geleerdheid berust op het verstand. Het is zo, omdat het zo is. Dat is kennis. Maar er is een weten dat niet met 'omdat' kan worden verklaard; je kunt er alleen van zeggen dat het zo is: het kan niet anders zijn. De kennis met het aanhangsel 'omdat' wordt duizendmaal weerlegd. Zo is het met uiterlijke kennis steeds geweest, en zal het altijd zijn. Maar over het weten, dat essentiële kennis is, heeft er nooit verschil van mening bestaan, en zal er ook nooit zijn. De heiligen, wijzen, zieners, mystici en profeten uit alle eeuwen, waar zij ook op de wereld werden geboren, waren het allen hierover eens, als zij met deze kennis in

aanraking kwamen. Daarom noemden zij haar Waarheid. Niet omdat dit de opvatting van één mens was, of de uiting van een ander, of de leer van een bepaald volk, dan wel de lering van een bepaalde godsdienst. Neen, het was de kennis van iedere wetende ziel. En iedere ziel, zowel in het verleden, in het heden als in de toekomst zal zich van hetzelfde bewust zijn, zodra zij tot dit weten komt. Daarom vind je in dat weten de realisering van het doel van onze komst op aarde.

En nu kun je vragen: 'Wat voor weten is dit? Hoe kun je het verwerven?' Eerste voorwaarde is dat je onderscheid maakt tussen uiterlijke kennis en innerlijk weten. Onwaarheid en waarheid kunnen niet samengaan. Het gaat om de onderscheiding tussen het werkelijke en het onwerkelijke. De kennis die je omtrent de uiterlijke wereld hebt verworven, is kennis van het omhulsel van alles en niet van de geest daarvan. Daarom kan die kennis niet essentieel zijn. Het is geen kennis van de geest aller dingen, maar van de bedekking daarvan, die wij bestuderen en geleerdheid noemen, en waaraan wij de grootste waarde hechten. Je kunt zeggen: 'Wat moeten wij doen, als de roep van het verstand naar kennis en wetenschap zo sterk is, dat het ons geloof in de mogelijkheid van kennis door het zelf bedreigt.' In dat geval moet je doorgaan met het verzamelen van intellectuele kennis, totdat je je verzadigd voelt, of er genoeg van hebt. Want je moet geen voedsel nemen als je geen honger hebt, omdat je dan zult bemerken dat dit voedsel vergif is. Hoe groot de kennis van het zelf ook is, als het natuurlijk verlangen ernaar niet wordt tot een laaiend vuur, zal zij zich niet openbaren.

Je zou kunnen vragen. 'Waarom zouden we dan niet proberen door te dringen tot de grond van alle uiterlijke dingen; zullen wij zodoende ook niet tot dezelfde kennis

komen?’ Dat is niet mogelijk. De gemakkelijkste, en ook een mogelijke, weg is het verwerven van zelfkennis. En de nawerking daarvan zal je een helder inzicht geven in de uiterlijke dingen en in de geest daarvan. Het gaat om jezelf, om zelfkennis, wat die kennis ook is. Kennen wij onszelf? Niemand meent ook maar één ogenblik, dat hij zichzelf niet kent. Dat is de moeilijkheid. Iedereen zegt: ‘Ik ken mijzelf beter dan wie anders ook. Wat kan ik in mijzelf nog leren kennen? De bouw van het lichaam?’ Ja, allereerst moeten wij inzicht krijgen in de structuur van ons lichaam; dat is de eerste les. De studie daarvan zal je tot de ontdekking brengen, dat het stoffelijk lichaam uit vijf verschillende elementen bestaat. De mystici noemen ze gemakshalve aarde, water, vuur, lucht en ether. Hiermee wordt echter niet hetzelfde aangeduid als met de wetenschappelijke termen; ze dienen enkel als hulpmiddel voor de mysticus. Dan zul je de verschillende daarbij behorende zintuigen en organen opmerken; ieder zintuig behoort bij een van deze elementen. En wat de natuurlijke neigingen en levensbehoeften aangaat, iedere werking hangt samen met een van de vijf elementen. De bestudering van het mechanisme zal je doen begrijpen dat datgene wat je altijd jezelf hebt genoemd niets anders is dan een mechanisme, bestaande uit vijf elementen, die alle ontleend zijn aan de uiterlijke wereld. En je zult bemerken dat je geest, die ervaringen opdoet door middel van alle zintuiglijke organen, toch afzijdig blijft als een toeschouwer, die de uiterlijke wereld opvangt en waarneemt met behulp van dit mechanisme, dat hij zijn lichaam noemt. Deze kennis zal je, als je diep doordenkt, de ogen openen voor het feit dat je niet je lichaam bent, hoewel misschien maar één op een miljoen mensen, bewust of onbewust, duidelijk beseft: ‘Mijn lichaam is mijn instrument; ik ben niet mijn lichaam.’ Wie tot het

besef is gekomen 'Mijn lichaam is mijn instrument' die is de beheerder van deze gevangenis, de ingenieur van deze machine.

En dan breekt het volgende stadium van zelfkennis aan, en wel het onderzoeken van wat je geest noemt. Bij een nauwkeurige studie van de geest zul je ontdekken dat verschillende eigenschappen, zoals de rede, het geheugen, het denken, het gevoel en het ego, deze vijf, tezamen de geest vormen. Je zult ontdekken dat hij een oppervlak en diepte heeft. Zijn diepte is het hart, zijn oppervlak het verstand. Iedere hoedanigheid van de geest komt overeen met een van deze vijf elementen. Dit brengt je opnieuw tot de gedachte, dat zelfs de geest die boven het stoffelijk lichaam staat, een mechanisme is. En hoe beter je dit mechanisme leert kennen, hoe beter je het gebruiken kunt; maar ook dat je eigen gebied je onbekend blijft, als je het geheim van dit mechanisme niet kent. Dit weten brengt je op de volgende gedachte. 'Ik: ben noch mijn lichaam, noch mijn geest; ik ben de ingenieur die deze twee bezittingen, deze twee machines heeft om daarmee zo goed mogelijk ten bate van het leven te werken.' Vervolgens ga je je afvragen: 'Wat ben ik?' Want tot op zekere hoogte is ook de geest een mechanisme, zij het ontleend aan de uiterlijke sfeer, op dezelfde wijze als het lichaam als mechanisme ontleend is aan het stoffelijk plan en daaruit verzameld en opgebouwd is. Daarom zijn geest noch lichaam het zelf. Je denkt 'dit is mijn zelf', alleen omdat je jezelf niet kunt zien. Zodat de geest die door het zelf is gebruikt, een soort bedekking is geworden van het licht dat aan het levensdoel beantwoordt.

Als dit verstandelijk wordt ingezien, beantwoordt dit weliswaar nog niet aan het doel, maar hier begint je reis op zoek naar de Waarheid. Hiervan moet je je bewust

worden door meditatie, het proces waardoor het zelf zich kan losmaken van het lichaam en daarna van de geest. Want het zelf, dat het gehele leven door wordt misleid, is nog niet rijp, niet bereid, om de waarheid te begrijpen. Het verwerpt de waarheid; het bestrijdt de waarheid.

Het heeft sterke gelijkenis met het verhaal dat in mijn Diwan wordt verteld, over een leeuw die eens een leeuwenwelp samen met de schapen in de wildernis zag dwalen. De leeuw was hoogst verwonderd. In plaats van achter de schapen aan te gaan, zat hij deze jonge leeuw achterna. En het leeuwtje beefde van angst. De vaderleeuw zei: 'Kom met mij mee, kind, je bent een leeuw.' 'Nee,' zei de welp, 'ik beef, ik ben bang voor je. Je bent anders dan mijn speelmakkers, ik wil met hén rond rennen, met hén spelen; ik wil met hén samenzijn.' 'Kom mee, mijn zoon,' zei de leeuw, 'je bent een leeuwtje.' 'Nee,' zei de welp, 'nee, ik ben geen leeuw. Jij bent een leeuw en ik ben bang voor je.' De leeuw zei: 'Ik laat je niet gaan; je moet met me meegaan!' En hij nam de welp mee naar de oever van het meer en zei: 'Kijk hier nu eens in en zie met je eigen ogen of je een leeuw bent dan wel een schaap.' Dit verklaart wat inwijding betekent en wat de inwijder zijn leerling als meditatie leert. Zodra het beeld in het meer van het hart wordt weerspiegeld, ontstaat zelfkennis vanzelf.

Het verlangen naar alles wat je wilt bereiken, doet de wens naar macht in je ontwaken. Je wilt macht om iets vast te kunnen houden, te maken, te bereiken, uit te werken, aan te trekken, te gebruiken, te beheersen, of je eigen te maken. Als het een natuurlijk verlangen is, dan is er ook een antwoord op. Want er kan geen verlangen bestaan zonder antwoord; het antwoord op het verlangen ligt besloten in een volledig kennen ervan. Welke macht je ook verwerft door uiterlijke inspanning in het leven, en hoe groot deze ook mag schijnen, zij blijkt noodlottig, als je haar gaat onderzoeken. Zelfs grootmachten, zoals de naties die vlak voor de oorlog bestonden, vielen in minder dan geen tijd uiteen. Ze hadden een leger, een zeemacht, eigendom, een staat. Hoe lang had het niet geduurd om het Russische keizerrijk op te bouwen! Maar het nam minder dan een ogenblik om het ineen te doen storten. Als de uiterlijke macht, ondanks haar grootheid, op een bepaald ogenblik uiteindelijk noodlottig blijkt, dan moet er ergens een verborgen macht bestaan, een macht die de moeite waard is; en die macht schuilt in de mens.

Een mens, in de roes van de uiterlijke macht die hij bezit, ziet het aankweken of ontwikkelen van innerlijke macht over het hoofd, en zich verlatend op een macht die hem niet toebehoort, valt hij op een gegeven ogenblik ten prooi aan de macht, waaraan hij zich vasthoudt.

Want als de uiterlijke macht groter en de innerlijke kleiner wordt, verslindt de grotere macht de innerlijke. Zo zijn de helden, de koningen en keizers, de mensen die over een grote macht van wapenen, rijkdom of invloed beschikten het slachtoffer geworden van de macht waarop zij altijd steunden. Dit wekt dan de gedachte: 'Als je niet op uiterlijke macht kunt vertrouwen, waar kun je dan die macht vinden, waarop je je wel kunt verlaten?' Die macht vind je in jezelf. Welke macht? In de Soefi terminologie wordt ze *Iman*, overtuiging, genoemd. Hoe wordt die macht opgebouwd? Door wat de Soefi's *Yak-een*, geloof noemen. Het is dit geloof dat zijn hoogtepunt bereikt in overtuiging. Wie niet geneigd is tot geloven, zal nooit tot overtuiging komen.

Maar nu rijst er een andere vraag: 'Is ook een macht die in je persoonlijkheid wordt ontwikkeld niet beperkt?' Het is zeer zeker een beperkte macht Maar door het volgen van de leer die Christus heeft gegeven in de woorden: 'Zoek eerst het koninkrijk Gods en alle dingen zullen je toegevoegd worden,' wordt een onbeperkte macht verkregen. Als het zo niet was, dan zou het geen zin hebben God 'almachtig' te noemen. De weldadige invloed van dit woord 'Almachtig' schuilt in zijn verwezenlijking. Dit leert ons in de eerste plaats dat er slechts één macht bestaat Hoewel wij uiterlijk verschillende machten zien, de een groter dan de andere, die met elkaar in harmonie of in strijd zijn, beperkte machten die voor of tegen elkaar werken, ontdekken wij toch door middel van innerlijke realisatie dat er slechts één macht bestaat Ter staving hiervan zegt de Koran dat niets machtig is, tenzij het die ene zelfde macht openbaart, namelijk die van de Almachtige. Met andere woorden: in het beperkte aanzicht dat wij zien, en in het absolute wezen ervan, heerst er maar één macht Daarom is er geen macht die stand

kan houden tegen die welke wij de Almachtige noemen of daar tegen in kan gaan; alle aspecten van macht en kracht komen uit die Al-macht voort, bestaan daarin en zullen tenslotte daarin worden opgenomen.

Zolang de mens naar macht streeft, wat iedereen op een of andere wijze doet, zonder die altoereikende macht te kennen, zal dit altijd op teleurstelling uitlopen. Want hij zal altijd op beperking stuiten. Hij zal zijn ideaal steeds verder stellen en bemerken dat hij in macht te kort schiet. Alleen door contact met de Almachtige, zal hij zich van de Almachtige en diens verschijnselen bewust gaan worden.

En nu luidt de vraag: 'Hoe kun je met die Al-macht in contact komen?' Zolang je kleine persoonlijkheid voor je staat, zolang je je er niet van kunt ontdoen, zolang je eigen persoon en al wat daarmee verband houdt je in beslag neemt, zul je altijd beperkingen vinden. Met die Macht kom je maar op één manier in contact en wel door jezelf weg te cijferen, door wat de Bijbel zelfverloochening noemt. De mensen geven hieraan een andere uitleg. Zelfverloochening, zeggen zij, betekent jezelf alle geluk en alle genoegens van deze aarde ontzeggen. Als dit werkelijk waar is, waarom werd deze aarde dan geschapen? Alleen om verloochend te worden? Als zij daartoe gemaakt werd, zou het wel heel wreed zijn. Want de mens jaagt onafgebroken het geluk na. Zelfverloochening is het verloochenen van deze kleine persoonlijkheid, die in alles naar voren dringt, is het wegcijferen van dit onware ego dat je ertoe aanspoort je kleine macht nu eens in dit dan weer in dat te voelen; het is je eigen wezen, dat je jezelf noemt, verloochenen en God ervoor in de plaats stellen; het is jezelf verloochenen en God erkennen. Dat is volmaakte ootmoed. Als iemand uit beleefdheid zegt: 'Ik ben een nederig klein schepsel', dan verbergt hij zich

misschien achter zijn woorden. Het is ijdelheid en daarom is die nederigheid waardeloos. Als je je zelf geheel en al verloochent, zijn woorden overbodig. Wat zou je kunnen zeggen? Lof en blaam worden hetzelfde voor je, er valt dus niets te zeggen. En hoe kun je dit bereiken? Niet alleen door gebed en verering, of door geloof in God, maar door jezelf in God te vergeten. Geloof in God is de eerste stap. Door geloof in God bereik je dat je je in God verliest. Als je dit kunt, heb je een macht verworven die het menselijk begrip te boven gaat. Het proces waarmee dit te bereiken valt, wordt door de Soefi's *Faná* genoemd, *Faná* betekent niet noodzakelijk vernietiging in God. *Faná* heeft tot gevolg wat men opstanding in God noemt. Dit wordt symbolisch weergegeven door het beeld van Christus aan het kruis: het wil zeggen 'ik ben niet'. En het denkbild van opstanding verklaart het volgende stadium, *Baka* genoemd, en dat betekent 'Gij zijt', d.w.z. opstijgen naar de Al-macht. In dat opstijgen naar de Al-macht kun je de goddelijke geest herkennen: *Faná* wordt niet bereikt door jezelf te pijnigen, door jezelf te kwellen, door jezelf een groot aantal moeilijkheden te bezorgen, zoals vele asceten doen. Want zelfs nadat zij zichzelf hebben gepijnigd, zullen zij niet tot realisatie komen, als die niet voor hen was weggelegd. In de verloochening van je kleine zelf, het onware zelf dat je werkelijke zelf bedekt, wordt de essentie van het goddelijk Wezen gevonden.

Het geheim van het geluk, waar iedere ziel naar zoekt, schuilt in de kennis van het zelf. De mens zoekt naar geluk, niet omdat dit zijn voedsel, maar omdat het zijn eigen wezen is. Het zoeken naar geluk van de mens is dus een zoeken naar zichzelf. Wat de mens naar geluk doet zoeken, is het gevoel dat hij iets verloren heeft wat hij altijd heeft bezeten, wat hem toebehoorde, wat zijn eigen zelf was. Het ontbreken van geluk dat een ziel heeft ervaren vanaf de dag dat zij op aarde kwam en dat met de dag is toegenomen, doet de mens vergeten dat geluk zijn eigen wezen is. Hij meent dat geluk iets is dat verworven wordt. Daardoor streeft hij er voortdurend in alle richtingen naar. Tenslotte bemerkt hij na al zijn pogingen, dat het werkelijke geluk niet ligt in wat hij genoegens noemt. Genoegens kunnen een schaduw van geluk zijn; er bestaat een illusie van geluk, omdat alle illusie die naast de werkelijkheid staat, voor de gemiddelde mens aantrekkelijker is dan de werkelijkheid zelf.

Een kortstondig geluk en een geluk dat afhankelijk is van iets buiten ons, noemen wij genoegens. Zeer dikwijls halen wij in onze spreektaal genoegens en geluk door elkaar. Een tijdverdrijf, een vermaak, een pretje, wat vrolijkheid, die onze gedachten afleiden van de verantwoordelijkheden en zorgen en beperkingen van het leven en je een ogenblik van troost geven, die zijn het die je doen denken dat dit de wegen naar het geluk zijn. Maar omdat

je ze niet kunt vasthouden en je dikwijls merkt dat het zoeken naar wat je een genoegens noemt, meer verlies brengt dan winst, ga je zoeken naar iets dat werkelijk geluk geeft. Dit brengt zeer vaak een ziel ertoe om na te gaan of zij soms in het mysterie van de godsdienst, in de zin der filosofie, of in het geheim van de mystiek wat geluk kan vinden. Maar ook dit alles helpt je alleen om geluk te vinden; ze zijn het geluk zelf niet. De ziel zelf is het geluk, niet alle uiterlijke dingen die de mens najaagt en hem naar hij meent geluk zullen geven. Het feit op zichzelf dat de mens voortdurend hunkert naar geluk, toont aan dat het werkelijke element, dat men 's mensen werkelijke wezen kan noemen, niet datgene is wat zijn lichaam heeft gevormd en wat zijn geest heeft samengesteld, maar wat hij in zichzelf is.

Geest en lichaam zijn voertuigen. Door middel van de geest en het lichaam ervaart de mens het leven vollediger, duidelijker; maar op zichzelf zijn zij geen geluk, noch geeft dat wat door hun tussenkomst ervaren wordt het ware geluk. Wat hij door middel daarvan ervaart, is niet meer dan een genoegens, een tijdelijke illusie van geluk. Het wil niet zeggen dat genoegens meer kosten dan zij waard zijn, maar heel vaak brengt de mens, op de weg van het genoegens zoekend naar geluk, naarmate hij verder gaat steeds meer ongeluk over zich. Dat gebeurt heel vaak, Waarheen hij zich ook wendt, wat hij ook doet, welk plan hij ook uitvoert in de mening dat dit hem gelukkig zal maken, hij scheidt alleen meer moeilijkheden, omdat hij het geluk in een verkeerde richting zoekt.

Nu zou je kunnen vragen: 'Ligt het geheim van het geluk dan besloten in wat asceten doen: jezelf kwellen, pijnigen, zoals zij eeuwenlang hebben gedaan?' Zelfs dat maakt niet gelukkig: het leidt alleen de aandacht af van de wereldse genoegens die illusie kweken. De asceet

brengt zichzelf tot zwijgen om een andere richting te kunnen inslaan. Maar heel dikwijls gebeurt het dat wie ascetisch leeft, zich niet bewust is van wat hij doet en waartoe het dient. En daarom kan hij, ook al leeft hij zijn leven lang als een asceet, daar niet het volle voordeel van trekken. Zijn verlies is dan groter dan zijn winst. Want ook ascese is geen geluk; het is alleen een middel tot zelfdiscipline; een training om te kunnen strijden tegen verleidingen, die je voortdurend aantrekken in het leven, en een hinderpaal zijn op de weg naar geluk. Als iemand dit niet begrijpt, blijft hij misschien als een asceet leven, maar zal er nooit baat bij vinden, evenmin als een soldaat die zijn leven lang geëxerceerd heeft en nooit heeft gevochten. Velen hebben in de zelfverloochening een weg naar geluk gezien, en deze opgevat als een vorm van ascese; en zichzelf alle genoegens die van voorbijgaande aard zijn ontzegd. Men kan dit nog vanuit een ander gezichtspunt bekijken: de schepping is niet bedoeld om te worden verzaakt. Wij lezen in de Koran: 'al wat op aarde en in de hemel is, is voor de mens geschapen'. Alles wat mooi en plezierig is, al wat vreugde en genoegenschenkt, mag niet worden verzaakt. Het geheim dat in alles besloten ligt, is dat de mens behouden mag wat voor hem is gemaakt, maar er niet door vastgehouden mag worden.

Als de mens het pad van geluk - werkelijk geluk - opgeeft om genoegens na te jagen, dán handelt hij verkeerd. Als hij door het leven gaat en het allerhoogste geluk najaagt, dan behoeft hij geen asceet te zijn, noch zichzelf ieder genoegen te ontzeggen. Van Salomo wordt verteld dat God Zichzelf in een visioen aan hem openbaarde en zei: 'Vraag wat ik je zal geven.' Salomo zei: 'Geef mij een opmerkzaam hart, wijsheid en kennis.' En God zei tot hem: 'Omdat je dit en niet een lang leven,

noch rijkdom, maar inzicht voor jezelf hebt gevraagd, zie - Ik doe naar je woord; Ik geef je een wijs en verstandig hart. En ook wat je niet hebt gevraagd geef Ik je, zowel rijkdom als eer en Ik zal je leven verlengen.' Dit toont aan dat niet het verzaken der dingen het ware is, maar dat je er het juiste gebruik van moet maken; het gaat er niet om je van het leven af te wenden, maar tussen de menigte te staan en je er niet aan te hechten. Men zou kunnen zeggen, dat het wreed zou zijn om je los te maken van iedereen die om onze liefde, vriendelijkheid en sympathie vraagt. Je kunt jezelf aan de gehele wereld hechten, als je niet tot de wereld wilt behoren. Als je je gedachten gericht houdt op het werkelijk geluk, dat je verkrijgt door je bewustwording van het zelf en je daarvan door niets laat afhouden, dan kom je tenslotte tot dat geluk, waartoe iedere ziel op aarde verschijnt.

Het geheim van de gehele openbaring is trilling, die wij ook beweging kunnen noemen. De verschillende trillingen vormen als men ze door lijnen scheidt, verschillende plannen van bestaan, en elk plan beantwoordt aan het eigen ritme van deze trillingen. En als wij het leven, als één geheel zien, kunnen wij één lijn trekken, het begin en het einde, of wel geest en stof, of God en mens. En dan zullen wij ontdekken, dat het ritme aan het begin van de lijn heel fijn en zonder stoornis is en dat wat aan het einde ervan voelbaar is, grof en storend. En deze beide ritmen kun je resp. het zinnelijk leven en het leven in vrede noemen.

Dit zijn twee tegenovergestelde dingen. Het zinnelijk leven schenkt een kortstondige vreugde, terwijl het leven, in zijn eerste aanzicht, vrede schenkt en zijn hoogtepunt bereikt in de eeuwigdurende vrede. De vreugde, hoe groot ook, gaat op en neer en moet een terugslag hebben. Bovendien is zij afhankelijk van gewaarwording; en waarop berust gewaarwording? Op het uiterlijk leven. Er moet nog iets buiten je zijn dat deze gewaarwording veroorzaakt. Maar de vrede wordt onafhankelijk in jezelf gevoeld en is niet afhankelijk van uiterlijke gewaarwording. Het is iets dat je toebehoort, dat je eigen zelf is. Als je iemand die voortdurend in een roes van wereldse genoegens leeft - aan wie de Voorzienigheid alle denkbare genoegens heeft geschonken - zou vragen:

‘Wat wil je nog meer dan dit alles wat je ervaart?’ zou hij zeggen: ‘Met rust gelaten worden.’

Als de verdwazing over hem komt, als hij uit zijn evenwicht raakt, zal hij snakken naar sensatie, maar is die hartstocht voorbij, dan verlangt hij in werkelijkheid het meeste naar vrede. Daarom is er in de wereld geen genoeg, hoe groot ook, geen ervaring, hoe belangwekkend ook, die je zo bevredigen kan als vrede. Al is een vorst nog zo gelukkig als hij met zijn kroon op zijn troon zit, met vele bedienden vóór zich, hij is eerst tevreden als hij alleen is met zichzelf. Al het andere betekent niets voor hem; het heeft geen waarde; het kostbaarste is dat ogenblik, waarin hij alleen is.

Eens zag ik de Nizâm*, een groot vorst, in al zijn grootheid genieten van de koninklijke pracht om hem heen, en daarna zag ik dezelfde vorst alleen op een kleedje zitten; en op dat ogenblik was hij zichzelf. Zo is het met iedereen. Heerlijke schotels, lieflijke geuren, muziek, alle andere genoegens van lijn en kleur, schoonheid in al haar aanzichten, die schijnen te beantwoorden aan de eisen die je aan het leven stelt, falen tenslotte in vergelijking met die bevrediging die een ziel in zichzelf ervaart en aanvoelt als haar eigen bezit, als iets dat haarzelf toebehoort; iets dat je niet buiten jezelf hoeft te zoeken, dat je in jezelf kunt vinden, en dat onvergelykelijk veel groter en waardevoller is dan wat ook ter wereld; iets dat je niet kunt kopen of verkopen, iets dat niemand je kan ontroven, en heiliger en gewijder is dan godsdienst of gebed. Want alle gebed en toewijding dient tot het bereiken van deze vrede.

Een goed en vriendelijk mens, hoogst geleerd en des-

* Mahbub Ali Khan, 6e Nizâm van Hyderabad, India., overleden in 1911.

kundig, sterk en machtig, kan ondanks al deze eigenschappen niet geestelijk zijn als zijn ziel niet dat ritme heeft gevonden dat het natuurlijke ritme van zijn wezen is, een ritme waarin alleen de bevrediging van het leven besloten is.

Vrede is geen kennis, vrede is geen macht, vrede is geen geluk, maar vrede is dit alles tezamen; en bovendien, vrede kweekt geluk, zij inspireert je tot kennis van het geziene en ongeziene en in die vrede wordt de goddelijke aanwezigheid gevonden. Niet de opgewonden mens overwint in deze voortdurende strijd van het leven, maar de vreedzame, die alles verdraagt, die alles vergeeft, die alles begrijpt en die alles in zich opneemt. Wie geen vrede kent, is arm ondanks alles wat hij bezit, zowel aan aardse goederen als aan geestesgaven. Hem ontbreekt die rijkdom, die je goddelijk kunt noemen en zonder welke het leven van de mens zinloos is. Want het ware leven wortelt in vrede, een leven dat ons niet door de dood wordt ontnomen. Het geheim van de mystiek, het mysterie van de wijsheid, kunnen eerst verkregen worden als je de vrede in jezelf hebt gevonden. Je kunt niet anders dan het goddelijke erkennen in een mens die vrede gevonden heeft. Niet de spraakzame, niet de maar al te graag argumenterende blijkt wijs. Ook al heeft hij verstand, wereldse wijsheid, dan kan hij toch de zuivere intelligentie missen, die werkelijke wijsheid is. Ware wijsheid wordt gevonden in de vreedzame, de vreedzame is opmerkzaam; de vrede geeft hem het vermogen tot scherp waarnemen, want vreedzaamheid is een teken van wijsheid. De vreedzame is ontvankelijk, want de vrede steunt hem daarbij. Deze vreedzame kan bespiegelen; voor wie geen vrede heeft, is contemplatie op de juiste wijze niet mogelijk. Alle dingen die verband houden met geestelijke groei in het leven, zijn daarom afhankelijk van vrede.

En nu is de vraag: 'Waardoor ontbreekt je die vrede?' Het antwoord is: zucht naar sensatie. Iemand die altijd leven najaagt in beweging, in activiteit, in welke vorm ook, wil steeds meer die ervaring. Tenslotte wordt hij afhankelijk van het uiterlijke leven en verliest hij uiteindelijk de vrede die zijn werkelijke zelf is. Wanneer je van een ander zegt: 'Die mens heeft zijn ziel verloren,' dan is niet de ziel verloren, maar de ziel is haar vrede kwijt. Als je ieder ogenblik van de dag en de nacht opgaat in het uiterlijk leven, denkend en tobbed, werkend en vechtend, voortploeterend, ontroof je dat uiteindelijk je ziel. Zelfs al win je bij die strijd iets dat buiten je ligt, dan kan een nog beter strijder je die op een gegeven dag afhandig maken.

Je kunt je afvragen of niet onze levensbehoeften ons dwingen ons in het uiterlijke leven te verliezen en ons geen ogenblik van vrede gunnen. In antwoord hierop moet ik zeggen: 'Gesteld dat het uiterlijk leven tien uur van de dag in beslag heeft genomen, dan blijven er nog twee uur voor je over; als de slaap tien uur van de dag in beslag heeft genomen, dan heb je ook nog twee uur over.' Om vrede te verwerven moet je zoeken naar dat ritme dat diep in je wezen rust. Het heeft veel weg van de zee: de oppervlakte ervan is altijd in beweging, de diepte van de zee is stil. En zo is het ook met ons leven. Als ons leven in de zee van activiteit wordt geworpen, is het aan de oppervlakte, nochtans leven wij, in de diepste diepten, in die vrede. Het gaat er om je van die vrede bewust te worden die in ons zelf te vinden is. En dit kan ons het antwoord brengen op al onze problemen. En als dit niet het geval is, dan zal het oplossen van het ene probleem een ander moeilijk probleem naar voren schuiven. Er komt dan geen eind aan onze problemen, geen eind aan de moeilijkheden van het uiterlijke leven. En als wij

ons er over opwinden, zullen wij ze nooit kunnen oplossen. Sommigen denken: 'Laten wij wachten, misschien worden de omstandigheden gunstiger, en dan zullen wij wel zien wat er gedaan kan worden.' Maar wanneer zullen de omstandigheden beter worden? Zij kunnen nog slechter worden! Of nu de omstandigheden beter dan wel slechter worden, wij dienen eerst het Koninkrijk Gods in onszelf te zoeken, waarin onze vrede rust. Zodra we dat gevonden hebben, hebben wij onze steun, hebben wij onszelf gevonden. En ondanks alle activiteit en beweging aan de oppervlakte zullen wij *dán* die vrede ongestoord bewaren, als wij haar vasthouden door er ons bewust van te worden.

In de taal der Hindoes wordt plicht *dharma* genoemd, wat religie betekent. Hoe meer je de aard en het karakter van wat wij plicht noemen bestudeert, hoe meer je gaat inzien, dat in de geest van de plicht de ziel der religie gevonden wordt. Als de plicht, als een heilig iets, niet zo'n belangrijke rol in ons leven innam, zou een godsdienstvorm niets betekenen voor een nadenkende ziel. Daarom was het heel wijs dat de mensen uit vroeger tijden religie plicht of plicht religie noemden. Want godsdienst is geen ceremonie noch een ritueel; ware godsdienst is gevoel of zin voor plicht. Plicht is niet noodzakelijkerwijs het doel van het leven, maar ze is als de vuurtoren in de haven, die je aanduidt: 'Hier is de landingsplaats, hier kom je aan, hier is je bestemming,' Misschien is het niet je uiteindelijke bestemming, maar toch vind je in de plicht een weg naar het doel van leven.

Het schijnt alsof een kind, al wordt kennis van de plicht eerst na zijn geboorte verkregen, toch het besef daarvan met zich heeft meegebracht in de wereld. En de mate van dit plichtsbesef bij het kind geeft aan, wat er in de toekomst van te verwachten valt. Hoe geleerd, bekwaam, deskundig, machtig en invloedrijk iemand ook moge zijn, je kunt niet op hem rekenen als bij geen plichtsgevoel heeft. Zodra je bemerkt dat het plichtsgevoel in iemand levend is, voel je dadelijk vertrouwen; je voelt dat je op hem kunt rekenen. En dit gevoel is sterker

dan iedere andere indruk die een mens op je kan maken, daarin ligt alle deugd, kracht, macht en zegen besloten. Je waardeert een vriend waarop je kunt vertrouwen, je waardeert een relatie waarop je kunt verlaten. Daarom schijnen alle nuttige hoedanigheden van een mens aan de oppervlakte te liggen, maar daaronder schuilt één geest die ze levend houdt, ze werkelijk waardevol maakt, en die geest is plichtsbesef. Zij die het vertrouwen van de gehele natie hebben verworven, en er zijn er maar enkelen in de wereldgeschiedenis die het vertrouwen van de massa verwierven, zij hebben bewezen waarlijk groot te zijn; en die grootheid werd bereikt door de ontwikkeling van het plichtsgevoel

Nu komen er bij de bestudering van de plicht vijf verschillende aspecten naar voren. Een daarvan is bezinning op onze plicht jegens de jongere generatie - jegens kinderen, zowel de onze als die van anderen. Ten opzichte van de jongeren in jaren hebben wij een bepaalde plicht. En ook tegenover onze vrienden, onze kennissen die nog niet zover zijn dat zij de dingen zien zoals wij, hebben wij een plicht. Zodra je je hiervan bewust zou zijn, zou je vele dingen in het leven ontdekken, die je aandacht vragen en als je die over het hoofd ziet, heb je werkelijk je plicht verzuimd. Wat onze plaats in het leven ook is, of wij rijk of arm zijn, wij hebben toch een koninkrijk en dat is ons zelf. Wij kunnen helpen en dienen in gedachte en daad, in woord en in een handelen, dat op een bepaald ogenblik nodig is. In alle aandacht die hieraan gegeven wordt, in alles wat in dit opzicht wordt gedaan, hoe materialistisch het uiterlijk ook mag schijnen, wordt een religieuze daad verricht.

Een ander aspect van plicht is die jegens onze medeschepselen; tegenover je medewerkers, de vrienden en kennissen waarmee je dagelijks in aanraking komt, van

wie je niet het gevoel hebt dat ze ouder of jonger of op enigerlei wijze anders zijn. Wij hebben een plicht jegens hen. In de eerste plaats om de psychologie van hun aard te bestuderen; om hun niet als een leraar de dingen bij te brengen, die wij hen moeten leren, als wij ze helpen, ze niet te helpen als een weldoener; wat voor hulp we hen ook verlenen, het zó te doen dat zelfs wijzelf het niet weten. Dat is de beste wijze van dienen. Want zelfs goed doen is heel moeilijk als we niet weten hoe we het moeten doen. Als wij de genegenheid van onze medemensen winnen door ze ongemerkt een kleine dienst te bewijzen zonder één gedachte aan waardering of tegenprestatie, hebben wij zeker een religieuze daad verricht.

Het derde aspect van plicht betreft de ouderen. Sympathie voor hen voelen, eerbied hebben voor hun leeftijd, voor de ervaring die zij hebben opgedaan; ook al zijn zij niet zo bekwaam of geleerd als wij, dat komt er niet op aan. Misschien weten zij iets meer dan wij. Wij kunnen niet alles leren; wij kunnen niet alles weten. Er zijn dingen die de ervaring leert; en andere die de leeftijd met zich brengt. Als in een mens, hoe intelligent en knap hij ook is, dat gevoel voor ouderdom, die eerbied voor zijn oudere broer, die achting voor wie ouder zijn, voor moeder, vader, broer of zuster, leraar of vriend, nog niet geboren zijn, weet hij nog niet wat religie is. Want dit is de grondslag der religie.

Er wordt verteld dat een kind van de Profeet eens een slaaf bij zijn naam noemde, en de Profeet dit hoorde. Het eerste wat hij zei was: 'Mijn kind, noem hem oom, hij is ouder in jaren.' Bovendien is er een psychologische actie en reactie; zij die tot levensrijpheid zijn gekomen, hebben een stadium bereikt waarin hun welwillendheid voor jongeren komt als een schat, een levende schat. Soms doen de bedwelming van het leven, je opgaan in

wereldse activiteiten de steeds groeiende energie die je in je jeugd ervaart, je macht, je positie, je kennis en je bekwaamheid je dit over het hoofd zien. Maar een gelegenheid die verloren gaat, is verloren - ze komt nooit meer terug. Wij allen zijn reizigers in deze wereld, en zij die ons nastaan of met wie wij omgaan, zijn degenen die wij op onze reis ontmoeten. En dat is dus de gelegenheid om aan onze plicht jegens hen te denken. Wij zullen niet altijd bij hen zijn, noch zij bij ons. Het leven is een droom waarin wij geworpen worden, een steeds wisselende droom. Daarom staat het voorbij laten gaan van een gelegenheid om in het dagelijks leven onze kleine verplichtingen na te komen, gelijk met een vergeten van onze religie.

Het vierde aanzicht is onze plicht jegens de staat, de natie en alle persoonlijkheden die wij daarin vinden, aan de top of onderaan; een koning, een president, een bevelhebber, een ambtenaar, een secretaris, een klerk, portier of bediende; een geestelijke bron van verheffing zoals een kerk, een geestelijk centrum en de persoonlijkheden die eraan verbonden zijn, een priester of dominee; je raadgever of leermeester. Jegens die allen hebben wij een plicht, en alleen in het nakomen daarvan vervullen wij het Dharma, onze plicht.

En het vijfde aanzicht van onze plicht betreft God, onze Schepper, Onderhouder en Vergever van onze tekortkomingen. Je zou kunnen zeggen: 'Wij hebben hier niet willen komen; waarom werden wij hierheen gezonden? Maar dit wordt gezegd op een ogenblik dat er in onze geest een stoornis optreedt. Als de geest rustig is, en de mens goed gezind, dan zal hij zeggen: 'Ook al zou mij niets anders in het leven geschonken worden, onder de zon te mogen leven is het grootste voorrecht!' Je zegt: 'Ik werk en verdien geld en zo voorzie ik in mijn onder-

houd. Wie moet dat als verdienste worden aangerekend?' Maar wij eten geen geld; wat wij eten wordt niet op de bank gemaakt, maar door de zon en de maan en de sterren en de aarde en het water, door de natuur die voor ons leeft. Als wij geen lucht hadden om in te ademen, dan zouden wij ogenblikkelijk sterven. Hoe kunnen wij onze dankbaarheid tonen voor deze gaven der natuur die voor het grijpen liggen? En bovendien als een mens geestelijk ontwikkelt, zal hij inzien dat niet alleen zijn lichaam voedsel behoeft, maar ook zijn geest, zijn hart en zijn ziel; een voedsel dat deze mechanische wereld niet kan verschaffen. Het is dat voedsel dat alleen God kan geven en daarom noemen wij God de Onderhouder. Bovendien in een tijd toen wij noch over voldoende kracht, noch over voldoende inzicht beschikten om in ons levensonderhoud te voorzien, werd ons voedsel geschapen. Als je hieraan denkt, als je bedenkt dat ieder klein schepsel, een kiem of een worm, dat niemand ooit opmerkt, ook onderhouden wordt, dan gaat men inzien dat er een Onderhouder is; en die Onderhouder vinden wij in God en jegens Hem hebben wij een plicht.

Ondanks het recht en het onrecht, die wij aan de oppervlakte van deze wereld zien, zal een scherp inzicht in je eigen leven je leren dat onze fouten en onze goede daden niet met elkaar te vergelijken zijn. De goede daden zijn, vergeleken met onze fouten, zo gering, dat wij bij een beoordeling geen enkel punt in ons voordeel zouden behalen. Het betekent niet dat er dan geen recht is. Het wil alleen zeggen: wat staat er achter de wet? De liefde. En wat is liefde? God. En hoe zien wij Gods liefde, in welke vorm? In vele vormen, maar de schoonste vorm van Gods liefde is Zijn mededogen, Zijn goddelijke vergiffenis. Als wij deze dingen overdenken, beseffen wij dat wij een plicht hebben jegens God.

Als wij over deze vijf verschillende aspecten van plicht nadenken en ze gaan leven, beginnen zij ons de zin van een godsdienstig leven bij te brengen. Religieus leven betekent niet op een religieuze plek, plaats of op een kerkhof of in een kerk, of in een volslagen uiterlijke godsdienst leven. Ware religie is levend, en zich bewust zijn van die plicht die wij ten opzichte van mens en God hebben. Misschien zegt iemand: 'Hoe komt het dat iemand die een leven van plicht leidt, zo vaak liefde, schoonheid en poëzie mist?' Ik geloof niet dat plicht iets te maken heeft met iemands gebrek aan liefde, harmonie en schoonheid. Integendeel Als de ware geest van plicht in iemand ontwaakt, doet dit poëzie ontstaan. Zo er ergens een mooi gedicht gevonden kan worden, zo er iemand is die liefde, harmonie en schoonheid heeft ervaren, dan is het wel degene, die begrijpt wat plichtsbefes is. Kijk eens naar een pasgeboren kind: het komt uit de hemel, is even gelukkig als de engelen, het is mooi in zijn prille jeugd, het is een toonbeeld van harmonie en het is de liefde zelf; en toch kent het geen liefde, harmonie en schoonheid. Waarom niet? Omdat het nog geen plicht kent. Maar vanaf het ogenblik dat de geest van plicht in de mens gewekt wordt, begint de poëzie; en als die poëzie is ontwaakt, openbaren liefde, harmonie en schoonheid zich ten volle aan zijn blik.

Maar zou men kunnen vragen: 'Plicht is verantwoordelijkheid, hoe kunnen wij van deze grote last der verantwoordelijkheid verlost worden?' Op deze twee manieren: Wie geen verantwoordelijkheidsgevoel heeft is daarvan al verlost. Hij wil haar niet aanvaarden als zijn verantwoordelijkheid. Hij is volkomen gelukkig; hij geeft er niet om wat iemand van hem denkt; het kan hem niet schelen wie hij kwetst of wie hij kwaad doet; hij houdt zich, volkomen gelukkig, met zijn eigen zaken be-

zig. Hij is reeds verlost. En als er een ander soort verlossing bestaat, dan wordt deze verkregen door een leven van plicht; door er doorheen te gaan. Want daardoor zal iemand steeds hoger stijgen, totdat hij er bovenuit rijst en hij zal zeer dankbaar zijn dat hij het pad van plicht, het heilige pad van Dharma, heeft gevolgd; want tenslotte kan hij tot een realisatie komen waarin, en daarin alleen, het doel van het leven gevonden wordt.

De mens werd niet, zoals alle lagere schepselen, op aarde geboren om te eten, te drinken en te slapen, maar om te leren hoe hij deze vruchtbare aarde zo goed mogelijk zou kunnen gebruiken, de schatten die deze aarde bevat moest waarderen en hoe hij ze op de juiste wijze zou kunnen verwerken. Door dit alles wordt de mens met de aarde verbonden. De ziel komt uit de hemel en haar verbinding met de aarde bevat een geheim, dat naar het doel van het leven leidt lemand kan gemakkelijk zeggen: 'Wij komen uit de hemel en zijn bestemd voor de hemel en wat op deze aarde is behoort ons tijdens ons korte verblijf toe. En bovendien, is niet al het aardse zondig? Je kunt er beter aan ontvluchten en dit alles, wat tenslotte waardeloos is, verlaten.' Dit is waar, maar niet natuurlijk. Natuurlijk is dat wij alles wat op aarde geschapen is, op prijs stellen. En dat doen wij door er waarde aan te hechten. De schoonheid van het mineralenrijk die je op kunt merken in juwelen en edelstenen, de een nog mooier dan de ander, mag je niet over het hoofd zien evenmin hoe door een steen het goddelijk licht schijnt, waardoor deze onvergelijklijk veel kostbaarder wordt dan de kiezelstenen op de weg; en hoe wonderbaarlijk het verschijnsel is dat God zelfs in een steen Zijn schoonheid openbaart

De volmaaktheid van bloemen, de zoetheid van vruchten, de uitgezochte smaken van verschillende

aardse voortbrengselen schijnen niet zonder bedoeling te zijn geschapen. In goud, in zilver, in metaal en in alle voorwerpen die wij op de wereld zien, schijnt een bepaald doel te worden verwezenlijkt. En wie bang is, dat het macht over hem zal krijgen, vlucht weg. En wat dan? Hij verliest zowel de hemel als de aarde. De hemel heeft hij reeds verlaten: nu verlaat hij de aarde. Wie haar vasthoudt, wordt er onder begraven. Ze krijgt macht over hem en verzwelgt hem: dat is een ander aanzicht van de aarde en van haar wet. Maar wie het doel van de aarde en van haar schatten begrijpt, gebruikt ze zo goed mogelijk, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor zijn medemensen. Dit is de mens, die levend in deze wereld, het doel van zijn leven vervult.

Zijn voor ons alleen zij geestelijke mensen die in de grotten van het Himalayagebergte zitten? Zien wij geen prachtige persoonlijkheden onder hen die midden in het leven staan? Vaak wordt er gezegd dat iemand die zich zijn leven lang heeft heen geworsteld door bedrijven en industrieën en wereldse zaken hard is geworden. Maar ik geloof dat iemand die werkelijk een overwinning op de aarde heeft behaald, die een opvallend succes heeft geboekt, daarvan iets heeft geleerd. Niet iedereen heeft succes in aardse zaken; hoogstens een op velen. En wie de top bereikt, heeft zijn moeilijkheden gehad, zijn problemen; zijn uithoudingsvermogen en zijn geduld zijn op de proef gesteld. Hij heeft een offer gebracht. Hij heeft, staande te midden van de menigte, de menselijke natuur begrepen.

Ook al heeft hij geen enkel filosofisch boek gelezen, geen enkele dag gemediteerd, toch is hij op een niveau gekomen, tot een inzicht waardoor hij iets weet dat de moeite waard is. Ik voelde mijzelf bijwijken zeer bevoorrecht,

als ik gesprekken had met zakenlieden*, met mensen die altijd bezig waren met aardse dingen en werkelijk de top bereikt hadden. En ik heb er gewoonweg verbaasd over gestaan dat dit hun aard geenszins had verhard, maar zelfs enigszins had verzacht; het had hun een gevoel gegeven dat kan ontstaan door geestelijk inzicht, wat een religieus besef is; het had een zekere fairheid in hen ontwikkeld. Daar zij door deze wereld van onrecht waren heengegaan en gezien hadden wat men in de zakenwereld te zien krijgt, hadden zij een graad van eerlijkheid bereikt, die maakt dat men het leven vanuit een ander gezichtspunt gaat bezien. En afgezien daarvan, als er ooit iemand naar voren komt en zegt: 'Voor een menslievend doel, voor het welzijn van de mensheid, geef ik zoveel miljoen voor opvoeding, voor ziekenhuizen,' dan zijn zij het. En ik vraag mij wel af of een kluizenaar, die zich altijd verre van geld heeft gehouden, als hij vele miljoenen ter beschikking kreeg, bereid zou zijn er enkele van af te staan. Of iemand nu aards of hemels is, het enige waar het om gaat, is dat wij als eerste zedenles leren: trouw te zijn aan het doel van het leven. Want ook een aards doel, hoe stoffelijk het mag schijnen, zal een eerste stap vooruit blijken te zijn, ook al had men enkel dat ideaal voor ogen.

Ongetwijfeld heeft alles wat tot de aarde behoort zijn invloed op de mens. Het maakt iemand hard, doet het hart verkillen en neemt dat gevoel van tederheid weg, dat je koestert voor hen die je dierbaar zijn, voor hen die je lief hebt en op wie je steunt, voor je medemens. Het maakt je steeds hebzuchtiger en hebzucht maakt je onrechtvaardig. De mens wordt begerig en zijn beker van verlangen raakt nooit gevuld: nooit is hij voldaan. Hoe meer er komt des

* O.a. met Ford en Edison.

te minder schijnt er te zijn. Niettemin, als je deze ervaring, die een mens op de proef stelt, niet doormaakt en je langs een andere weg reist, dan heb je een grote ervaring gemist, een ervaring die de ziel werkelijk veredelt. Iemand die je anders in geen tien jaar begrepen zou hebben, kun je in één dag begrijpen, zodra het om geld gaat. Dit brengt terstond aan het licht, wat in de mens verborgen is.

Daaruit blijkt dat het een grote beproeving is, een beproeving waar je doorheen moet, en daardoor de ervaring op doen van een pad, dat bij je bestemming hoort. Een religieus of geestelijk mens moet dus weten, ook al ziet hij met minachting neer op iemand die zich met de dingen dezer aarde bezighoudt, dat dit diens pad is, en een pad dat voor hem zijn religie is. Als hij eerlijk blijkt te handelen in zijn zaken, als hij zijn hart openhoudt voor wie hem dierbaar zijn en hem nastaan, voor hen aan wie hij verplichtingen heeft, als hij door dit alles heen de vlam van zijn liefde voor de mensheid in zijn hart brandende houdt, dan zal hij tenslotte een stadium bereiken, waarin hij groter is dan een heilige, omdat hij de vlam van heiligheid brandende heeft gehouden in een voortdurend waaiende wind.

Wij moeten niet altijd proberen moeilijkheden te ontwijken, want uiteindelijk zullen wij daarin niet slagen. Het leven op aarde is moeilijk, en de evolutie van de aarde zal het zelfs nog moeilijker maken: iedere dag zal het moeilijker worden. Wij kunnen ons de wereld voorstellen als een menselijk wezen, dat zijn eigen leven maakt, vanaf zijn jeugd tot in de ouderdom. Hoe afhankelijk de zuigeling ook is, toch is hij een vorst, volkomen gelukkig in de armen van zijn moeder, onder de hoede van zijn vader; niets dat hem zorgen baart, niets dat hem verontrust; hij kent geen gehechtheid, geen vijandschap, hij is zo gelukkig als de engelen in de hemel. Zo was het begin

van de wereld, in het bijzonder het begin van het menselijk ras. De Hindoes noemden het het Gouden Tijdperk. En dan komt de jeugd; de jeugd met haar veerkracht en tederheid en met haar verantwoordelijkheid. De jeugd heeft haar eigen beproevingen, haar eigen ervaringen, haar eigen angsten. Deze wankele toestand van de aarde werd door de Hindoes het Zilveren Tijdperk genoemd, wat zeggen wil het tijdperk met alle schatten, de lentetijd van de jeugd. Maar als dan het leven verder gaat, komt de wereld in een stadium dat men de middelbare leeftijd zou kunnen noemen; de tijd van zorgen, van tobberijen, van angsten, van verantwoordelijkheden. De Hindoes noemden dit het Koperen Tijdperk. En naarmate het leven voortgaat, heeft het veel te dragen. Een vruchtdragende boom wordt gebogen door het gewicht van de vruchten en zo gaat het ook met de vooruitgang. Met iedere stap voorwaarts hangen verplichtingen en verantwoordelijkheden samen.

Toch moeten wij geen moeilijkheden verwachten. Eén ding kan ons redden, namelijk een hoopvolle houding. Dit alles waarover ik tot nu toe gesproken heb, is het metafysische deel. Thans wil ik het hebben over de psychologische houding, die wij moeten aannemen. Laten wij altijd het beste hopen, dan zullen wij ook het beste hebben. Het enige wat wij kunnen doen, is onszelf sterk genoeg maken om het leven op aarde te leven; en alleen op grond van deze overtuiging zullen wij, langs welk pad wij ook gaan, het geestelijk doel bereiken; en op welk gebied ons leven zich ook afspeelt, in een beroep, in de industrie, in de handel dat doet er niet toe; wij leven toch religie, de religie van de Natuur; ons leven wordt omgezet in religie, ons leven wordt tot religie gemaakt. En zo zal ieder aards succes ons nader brengen tot geestelijk inzicht.

In het algemeen komen wij in de wereld twee verschillende temperamenten tegen. Het éne zegt: 'Op zondag wil ik geen muziek horen, het is een godsdienstige dag. Liefde voor kleuren is iets emotioneels. Kijk niet naar schilderijen; je wordt er opgewonden van.' Genieten van een parfum, houden van geuren is volgens hem zinnelijk. En het andere temperament voelt de trillingen van kleuren, geniet van lekker eten, bewondert de rechte en de gebogen lijn, wordt geroerd en bewogen door muziek, in verrukking gebracht door de schoonheid der natuur. En wat nu is het verschil tussen deze twee temperamenten? Het éne leeft, het andere mist leven. Het een is levend, omdat het reageert op alle aspecten van schoonheid, of deze nu oog of oor bekoren dan wel zijn smaak of, tastzin strelen. Het andere kan er niet van genieten.

In zijn diepste wezen zoekt de mens naar geluk, naar schoonheid, naar harmonie; en toch, doordat hij niet reageert op de schoonheid en harmonie voor hem, verspilt hij zijn leven, dat hem de kans biedt op ervaren en genieten. Wat voor soort zelfonthouding is dit, dat wij ons de goddelijke schoonheid ontzeggen? Als wij ons de goddelijke schoonheid om ons heen ontzeggen, zal de innerlijke schoonheid zich niet ontplooien. Want de ziel is zo geconditioneerd dat zij geboren wordt met haar ogen naar buiten toe geopend; het innerlijke leven ziet zij niet, De enige manier waarop wij tot het zo heel

mooie innerlijke leven ontwaken, is eerst reageren op de schoonheid buiten ons. Als wij aan deze wereld met al haar onbegrensde schoonheid, de natuur in haar verhevenheid. persoonlijkheden met hun goddelijke immanentie, voorbijgaan, waarom zijn wij dan gekomen, en wat hebben wij hier bereikt? Wie dit alles negeert, draait iets de rug toe, waarnaar hij aldoor zoekende is. Hij is zijn eigen vijand. Op deze wijze kan hij niet geestelijk, niet religieus zijn; door zichzelf het schone om zich heen te ontzeggen kan hij niet tot geestelijke vervoering komen. Want als de innerlijke schoonheid het enige doel van het leven was, zou God de mens niet geschapen en naar de aarde gezonden hebben.

Afgezien daarvan is het de visie van de aardse schoonheid die de visie van de geestelijke schoonheid doet ontwaken. Sommigen menen dat zij zinnelijk is en dat ze je geestelijke verlichting onthoudt. Dat zou het geval zijn als je er helemaal in opging en alleen dat beleefde en niet geloofde dat er naast nog iets anders was. Want de schoonheid buiten ons heeft ongetwijfeld een vergankelijk karakter; zij gaat voorbij en men kan er dus niet op vertrouwen. Voor wie zich op deze schoonheid verlaat en er geheel in opgaat en daardoor de eeuwigdurende schoonheid de rug heeft toegekeerd - voor die mens is dit zeker verkeerd. Maar het is ook zo dat geen ziel ooit tot de aanschouwing is gekomen van de innerlijke geestelijke schoonheid, als zij niet ontwaakt is tot de schoonheid die uiterlijk is.

Je zult misschien denken dat een kind dat heel jong sterft dan niet door middel van de schoonheid van het leven tot geestelijk leven kan komen. Ik wil daarop antwoorden, dat het kind soms meer reageert op schoonheid dan een volwassene, omdat een volwassene in zichzelf een pessimistische houding heeft ontwikkeld, een

vooordeel; en op grond van dat vooroordeel niet in staat is de schoonheid te zien, die een klein kind kan zien en waarderen. Wanneer wij bijvoorbeeld naar iemand kijken, maken wij al, voordat wij naar hem kijken, een slagboom van onze vooropgezette mening. Een kind, een engel op aarde, kijkt naar hem als naar zijn beste vriend. Het kent geen vijandschap, geen vooropgesteld denkbeeld over wie dan ook en daarom staat het kind open voor schoonheid. Een kind weet niet dat het vuur brandt; het weet alleen dat het vuur mooi is. En daarom is het kind zo gezegend, dat het ieder ogenblik van zijn leven in een volmaakte visie van schoonheid leeft. En zolang die toestand duurt, is een ziel in de Hof van Eden; zij wordt verbannen vanaf die dag waarop ze in aanraking komt met de menselijke natuur. Sommigen zeggen misschien: 'Als de ziel niet het vermogen bezat om schoonheid te waarderen, hoe zou zij dan daarvoor de uiterlijke schoonheid kunnen waarnemen?' De ziel heeft een ingeboren natuurlijke drang naar schoonheid. Het is een gemis in iemand, als hij er niet op de juiste wijze naar zoekt. Bestaat er iemand die niet een minnaar van schoonheid is, die niet in staat is haar te waarderen? Hij ontzegt zichzelf die schoonheid die hij vrijelijk had kunnen bewonderen.

Je zou kunnen vragen: 'Is het waardering hebben voor schoonheid geestelijker dan het hunkeren naar kennis?' Ik zou hierop willen antwoorden: 'Waar komt kennis vandaan?' Kennis ontstaat uit waarnemen, en waarnemen uit liefde voor schoonheid. Een bloem trekt eerst je aandacht en dan begin je na te gaan waar de bloem vandaan komt, wat haar aard en karakter is, waartoe zij dient en hoe je deze plant kunt kweken. Eerst word je aangetrokken door haar schoonheid, daarna wil je haar

ontdekken. Hieruit komt alle kennis voort.

Er bestaat een soort kunstmatige wetenschap, geen natuurlijke, die tijdsbesparing genoemd kan worden. Iemand zegt: 'Bepaalde mensen hebben iets in hun leven geleerd en ontdekkingen voor ons gedaan en die in boeken neergelegd, dat moet ik me eigen maken door het boek te lezen.' Maar hij weet niet dat hij niet geleerd heeft wat de schrijver van het boek leerde. Wie bijvoorbeeld de boeken van Luther Burbank over tuinbouw gelezen heeft, ook al had hij nog vijftig andere bestudeerd, heeft niet hetzelfde geleerd als Luther Burbank; deze immers had zelf proeven genomen, was zelf in de tuin geweest, maar zijn vreugde om dit alles was zo groot, dat hij het niet kon verklaren. Ongetwijfeld zal iemand anders profiteren van wat hij heeft gegeven, maar iemand anders kan daarvan niet zo genieten als hij heeft gedaan, tenzij hij dezelfde weg volgt.

Volgens mij betekent geestelijk zijn: leven. Een geestelijk mens die ontwaakt is tot de schoonheid van poëzie, die vlug is in het bewonderen van het subtiële daarin; die de schoonheid van melodie, van harmonie, kan appreciëren; die van kunst kan genieten en in vervoering kan geraken door de schoonheid van de natuur; die leeft als een levend wezen, niet als een dode, die mens kan men geestelijk noemen. En je zult altijd bemerken dat in geestelijke persoonlijkheden de neiging aanwezig is tot belangstelling in iedereen die in hun leven komt. Daardoor herken je dat zij levend zijn. Iemand die zich in zichzelf opsluit, sluit zich af; hij heeft vier muren om zich heen gebouwd. Dat kan zijn graf zijn; hij 'ligt er in begraven. Wie levend is, ziet van nature alles, reageert op alles, waardeert alles in ieder, een; en op deze wijze wekt hij in zichzelf de sublieme visie van Gods immanentie.

In iedere ziel is een voortdurend verlangen werkzaam om de dingen volmaakt te zien volgens haar eigen opvatting van volmaaktheid; en zolang dit verlangen duurt, en voorwerpen en wezens waarneemt, ontleedt en onderzoekt, wordt men teleurgesteld en ontmoedigd; bovendien komt men onder de indruk van het tekort dat men in toestanden, mensen en wezens ziet. Eén ding houdt ons ongetwijfeld staande en dat is de hoop: 'Al is het vandaag niet goed, morgen zal het wel goed worden; ook al is het nu niet volmaakt, over enige tijd zal het volmaakt worden:

En zo leef je in deze hoop, en als je je hoop hebt opgegeven, neemt het leven een einde. Als je teleurgesteld wordt in iemand, meen je in een ander alles te kunnen vinden wat je verwacht; als je onder bepaalde omstandigheden teleurgesteld wordt, hoop je dat onder andere, de vrucht van je verwachtingen vruchtbaar zullen zijn. Leraren en profeten hebben naar omhoog gewezen. Symbolisch leert ons dit, dat het het uitzien naar iets hoopvolers is dat doet leven, en dat is het geheim van geluk en vrede. Maar zodra je op het denkbeeld komt, dat er niets in het leven is om naar uit te zien, leef je niet meer.

In je omgeving zul je zien dat zij die leven en anderen daarbij helpen, diegenen zijn die het leven met hoop en moed tegemoet treden. Hen kan men levende wezens noemen. Maar er zijn anderen die niet leven, omdat zij

niets van het leven verwachten; zij hebben de hoop verloren. Om gered te worden zullen zij zich vastklampen aan de hoopvollen, maar als de hoop van de hoopvollen ook beperkt is, gaan zij samen met hen ten onder. Zulke zielen zijn doden gelijk. Wie het in het leven aan hoop en moed ontbreekt, mist een zekere geestkracht Volgens de arts van nu blijkt gezondheid uit een energiek, robuust lichaam, maar werkelijke gezondheid valt af te meten aan de gezondheid van de geest; niet alleen het lichaam leeft, maar ook de geest Wie open genoeg is om alles te appreciëren, aangemoedigd wordt om alles wat op zijn weg komt te doen, wie blij, hoopvol en gewillig zijn plicht vervult en de pijn ondergaat die over hem komt, wie bereid is verantwoordelijkheid op zich te nemen, bereid is te doen wat van hem verlangd wordt, zoals een soldaat op het slagveld, toont de geest die achter het lichaam verborgen is. Als die ontbreekt, is iemand niet volkomen gezond en moet geholpen worden bij het verkrijgen van die energie.

Hopeloosheid kan worden overwonnen door vertrouwen. In de eerste plaats door vertrouwen in God, terwijl men tezelfdertijd weet dat de ziel haar kracht ontleent aan de goddelijke bron. Iedere gedachte, iedere impuls, iedere wens, ieder verlangen komt daaruit voort, en in de vervulling hiervan werkt de wet van volmaaktheid. Op die manier voelt iemand zich hoopvol Maar als men denkt: 'Wat zal ik doen? Wat moet ik doen? Hoe moet ik het doen? Ik heb het geld er niet voor, noch de hulpmiddelen, noch de inspiratie als men pessimistisch staat tegenover de dingen, dan vernietigt men de wortels van zijn verlangens, omdat men door deze ontkenning datgene wegwerpt wat anders verkregen had kunnen worden. Want doordat je de goddelijke Vader in God herkent, word je je bewust van je goddelijk erfdeel, word je je

er van bewust dat er niets ontbreekt aan de Goddelijke Geest en dus ook niets aan het leven. Het is enkel een kwestie van tijd. Als je je hoop op God bouwt, dan is de vervulling ervan verzekerd,

Het is heel interessant om de levens van de groten der aarde te bestuderen. Dan zien wij dat sommigen bijna tot de voltooiing van hun ondernemingen kwamen, en dat die hen toch ontglipte precies voordat zij het doel bereikten; ook dat enkelen in alles, wat zij ook ondernamen, het hoogste succes oogstten. En je zult altijd zien dat de zielen van de eerstgenoemde groep grote macht hadden ontvangen maar het vertrouwen misten, terwijl de anderen met dezelfde macht begiftigd waren, maar gesteund werden door vertrouwen. Ook al bezit je alle macht en zo veel wijsheid en inspiratie als mogelijk is, maar niet dat ene, het vertrouwen, dan zul je misschien voor negenennegentig procent slagen, maar doordat je dat ene procent niet haalt, alle winst die je eerst had verkregen, teloor laten gaan. Er is een gezegde 'eind goed, al goed' terwijl in het Oosten de mensen bidden 'maak ons einde goed'; want een moeilijkheid nu hindert ons niet omdat het succes het werkelijke succes, voltooiing is.

Het is in deze zienswijze dat wij het geheim van de paradijsgedachte kunnen vinden. Het paradijs, waarover de verheven zielen van alle tijden gesproken hebben, en je bemerkt dat een verwijzing naar het paradijs in alle heilige geschriften een hoop op het hiernamaals is, is hoop op de toekomst. Als iemand bemerkt dat er geen rechtvaardigheid in het leven te vinden is, of dat de schoonheid ontbreekt, of dat er nergens wijsheid gevonden wordt en goedheid zeldzaam is, dan gaat hij denken dat er toch ergens gerechtigheid moet bestaan, dat er ergens schoonheid, wijsheid en goedheid te vinden moet zijn, en dat is in het paradijs. Hij denkt: 'Ergens bestaat

dit alles, eens zal ik: het vinden - zo niet in dit leven, dan toch in het hiernamaals; maar eens breekt de dag aan dat mijn hoop vervuld, mijn verlangen gestild zal worden.' Deze mens leeft en hij leeft om zijn verlangen vervuld te zien. Want voorwaar, het tekort dat je in een mens, in een voorwerp, in een zaak, in een toestand aantreft, zal niet blijven bestaan. Want alles zal, alles moet volmaakt worden; het is een kwestie van tijd. En naar die volmaaktheid streven wij allen en het ganse heelal streeft naar datzelfde doel. Het is in die volmaaktheid, dat de denkers van alle tijden hun paradijs gezien hebben, want door de mens heen is het God die verlangt. Het is dus niet 's mensen verlangen; het is het verlangen van God en dat gaat in vervulling.

Het leven op het stoffelijk plan is beperkt, maar de macht van het verlangen is onbegrensd. Ook als het verlangen moeilijk tot vervulling komt op het stoffelijk plan, behoudt het toch zijn macht; en het verlangen is machtig genoeg om zijn werk te voltooien als het boven dit stoffelijk plan van beperkingen uitstijgt of daarvan wordt bevrijd. En daarom hebben de groten ons de hoop op het paradijs gegeven. In de Bijbel heet het in het gebed des Heren: 'Uw wil geschiede, gelijk in de hemel also ook op aarde: wat zeggen wil dat het zelfs voor Gods wil moeilijk is zich door te zetten op aarde, op grond van die beperkingen. Daarom is het zo moeilijk het verlangen van ieder mens te vervullen, ook al ligt in zijn wens de wens van God besloten. Hoewel in de materiële wereld deze moeilijkheid optreedt, omdat dit de wereld van beperkingen is, kent echter het verlangen geen beperkingen. Maar het verlangen wordt opgejaagd, verzwakt en uitgeput doordat het voortdurend geconfronteerd wordt met de beperkingen van dit stoffelijk gebied. Als de hoop het steunt en het geloof het koestert,

dan bestaat er geen verlangen, hetzij groot of klein, dat niet te eniger tijd in vervulling zal gaan, zo niet op aarde, dan in de hemel. De vervulling van verlangen kan men paradijs noemen.

‘De hemel is het visioen van vervuld verlangen en de hel de schaduw van een brandende ziel’ Iemand ging eens naar Ali* en vroeg hem: ‘U spreekt tot ons over het hiernamaals en de vervulling van onze verlangens daar. En als dat niet waar is? Dan zouden al onze inspanningen op deze aarde tevergeefs zijn.’ ‘Niets zal tevergeefs zijn,’ zei Ali. ‘Als het niet vervuld zou worden dan zouden u en ik dezelfde ervaring hebben. Maar als er werkelijk een paradijs bestaat, dan zult u de verliezer zijn en ik zal er bij winnen, want ik heb mij er op voorbereid en u heeft met het denkbeeld de spot gedreven.’

Maar wie op een paradijs in het hiernamaals wachten, of dat alle dingen daar in vervulling zullen gaan, kunnen het ook anders opvatten. Namelijk dat de macht van het verlangen z6 groot is, dat je het niet tot het hiernamaals mag laten wachten. Als iets vandaag kan worden voltooid, behoeven wij niet met de voltooiing tot morgen te wachten. Want leven is een kans en verlangen bezit de grootste macht, en volmaaktheid is de belofte van de ziel. Wij streven naar het volmaakte, omdat dit het uiteindelijk doelwit van de schepping is. De bron van alle dingen is volmaakt; onze bron is volmaakt, ons doel is volmaakt en daarom streeft ieder atoom van het heelal naar volmaaktheid, en vroeger of later moet het bewust tot die volmaaktheid komen. Als het niet zo was, zou je in de Bijbel niet hebben gelezen: ‘Wees volmaakt, gelijk uw Vader in de hemel volmaakt is.’

* De schoonzoon van de vierde Khalief na Mohammed.

Wie nauwgezet zijn plicht doet, wie grote waarde hecht aan zijn ideaal, is geneigd om tegen iemand die zich bezighoudt met geld verdienen te zeggen: 'Jij jaagt aardse schatten na, maar ik doe wat *ik* als mijn plicht zie.' Wie op weg is naar de hemel, wiens verwachtingen op het paradijs zijn gericht, is geneigd tegen de genotzoeker te zeggen: 'Jij wordt geheel in beslag genomen door 's levens tijdelijke genoegens, maar *ik* werk aan het toekomstige leven.' Maar wie zich met geld verdienen bezighoudt, kan op zijn beurt tegen de plichtsgetrouwe en tegen iemand met een hoog ideaal zeggen: 'Als jij door dezelfde ervaring als ik zou moeten heen gaan, zou je daarin ook iets waardevols vinden.' En de zoeker naar het paradijs zou van de genotzoeker het antwoord kunnen krijgen dat in de woorden van Omar Khayyam besloten ligt. 'O mijn beminde, vul de beker die het heden zuivert van berouw om gisteren en angst voor morgen. Morgen? Wel, morgen ben ik misschien mijzelf met zeventigduizend jaar van gisteren.' Dit duidt aan dat al deze zoekers naar verschillende dingen: naar rijkdom, naar een ideaal, naar genoegens en naar het paradijs - hun eigen wegen moeten gaan: en ook daarvoor hun eigen redenen hebben. Het kan zijn dat de een de ander tegenspreekt, ook al zoeken zij allen hun weg naar het doel. Vroeger of later, met meer of minder moeite, moeten zij tot het doel van het leven komen.

Je kunt vragen: 'Welke van deze vier wegen is de beste om tot het doel van het leven te komen?' De weg die het beste bij je past. De weg van de een is niet voor een ander, al ben je geneigd een ander ervan te beschuldigen dat hij verkeerd handelt, in de mening dat je het zelf goed doet. In werkelijkheid gaat het doel boven deze vier dingen uit. Noch in het paradijs, noch in het ideaal, noch in genoeg, noch in de rijkdom van deze aarde gaat dat doel in vervulling. Het wordt bereikt als men boven al deze dingen is uitgestegen. Wie alles verdraagt, wie alles begrijpt, wie alle dingen tot zich neemt, wie niet verandert, wordt niet verontrust door alle dingen die niet met zijn eigen aard overeenstemmen en door de weg die niet de zijne is. Hij zal niet met minachting op ze neerzien, maar bemerken dat in de diepte van ieder wezen een goddelijke vonk is, die probeert haar vlam te doen opstijgen naar het doel.

Eerst als iemand dit stadium heeft bereikt, is hij uitgestegen boven de beperkingen van de wereld. Dan mag hij aanspraken maken op de vreugde die ervaren wordt bij het nader komen tot het werkelijke doel van het leven. Dan zal in alles wat hij zegt of doet dat doel in vervulling gaan. Hoewel het uiterlijk gezien volgens de wereld juist of verkeerd mag zijn, toch gaat voor hem dat doel in vervulling. Ik heb, om een voorbeeld te noemen, heiligen zien deelnemen aan een processie die misschien door het gewone volk werd gevormd; duizenden mensen, die er een soort feestdag van maakten en die musicerend en dansend en plezier makend voor de processie uittrokken; en onder hen hoog ontwikkelde zielen, die men heiligen zou kunnen noemen en hetzelfde deden, en in de processie meeliepen. Men zou zich kunnen afvragen of zij dit nodig hadden. Was het goed voor hun ontwikkeling of gaf hun dit enige bevrediging? Neen; en toch staat het

hun vooruitgang niet in de weg. Zij zijn wat zij zijn; zij weten wat zij weten. Een volwassene die met kinderen speelt wordt nog geen kind. Hij past zich alleen tijdelijk bij het feest of de kinderen aan. Zat Salomo niet op een troon en droeg hij niet een kroon? Maakte het hem minder wijs of ontnam het hem zijn geestelijk aanzien? Neen, want hij stond er boven. Voor hem was troon of kroon niets anders dan het tijdelijk optreden in een spel; het was een tijdverdrijf. Wij lezen dat Krishna deelnam in de strijd die in de Mahabbarata wordt beschreven. Een eigengerechtigd mens zou er iets wreeds in kunnen zien en geneigd zijn Krishna hierom te veroordelen. Maar wat was er verborgen achter dat uiterlijk gebeuren? De hoogste verwezenlijking van liefde, wijsheid, rechtvaardigheid, goedheid; de ziel had haar hoogtepunt bereikt. Een gewoon mens, zelfs in deze tijd, zal het veroordelen; hij vraagt: 'Hoe kan hij die het leger van Arjoena aanvoerde een groot meester zijn?'

Hierdoor gaan wij begrijpen dat wij bij het verder gaan verdraagzamer worden. Uiterlijke dingen doen er weinig toe; het is de innerlijke verwezenlijking waar het op aankomt. Hoe heilig de plicht ook moge zijn, hoe groot de hoop op het paradijs, hoe groot ook het geluk dat je in aardse genoegens kunt ervaren, hoe veel bevrediging je in aardse schatten ook vindt, het doel van het leven is boven dit alles uit te stijgen. Eerst dan zal de ziel geen wanklank en geen onenigheid met anderen kennen. Dan wordt de natuurlijke houding van de ziel verdraagzaam en vergevingsgezind. Het doel van het leven vindt zijn vervulling in het opstijgen tot de hoogste hoogten en in het beleven van de diepste diepten van het leven; in het verruimen van je horizon, en in het doordringen in alle gebieden van het leven, in het jezelf verliezen en tenslotte jezelf vinden. In de vervulling van het levensdoel

wordt het doel der schepping bereikt. Daarom is het in deze vervulling niet de ma die bereikt, maar is het God Zelf die Zijn doel in vervulling doet gaan.

Als je een Soefi vraagt wat het doel van deze schepping is, zal hij zeggen dat de Kenner, de enige Kenner, zichzelf wilde kennen, en dat hij zichzelf enkel kon herkennen door zichzelf begrijpelijk te maken voor zijn eigen Wezen. Want intelligentie is zelf een wezen, maar de intelligentie kent zichzelf niet. De intelligentie gaat zichzelf kennen als er iets is dat gekend kan worden. Daarom moest de Kenner zichzelf openbaren, waardoor hij een object werd dat gekend kon worden. En door deze kennis komt de Kenner tot volmaaktheid. Dit betekent niet dat het Hem aan volmaaktheid ontbrak, want alle volmaaktheid behoorde de Kenner toe; alleen Hij werd zich van Zijn volmaaktheid bewust. In het bewustzijn van volmaaktheid ligt dus het doel van deze gehele openbaring.

De Soefi's zeggen: 'God is Liefde.' Dat is waar, maar de Liefde was niet voldoende. De Liefde moest een voorwerp maken om lief te hebben, opdat zij haar eigen aard mocht zien, haar eigen karakter ervaren, haar eigen mysterie doorgronden, haar eigen vreugde vinden. Het zaad bijvoorbeeld bevat het blad en de bloem en de vrucht. Maar het zaad beantwoordt aan zijn doel als het in de aarde wordt gelegd, begoten wordt, als er een zaailing ontspruit en door de zon wordt opgekweekt; als het zijn bloemen en vruchten voortbrengt. Dit is de vervulling van dat zaadje dat vrucht en bloem reeds in zich

besloten hield. Als je van dit alles de reden niet ziet, ben je nog in de zaad toestand; je geest verkeert nog in de toestand van een zaadje dat nog niet ontkiemd is, dat nog geen zaailing heeft voortgebracht, dat het opkomen van de plant nog niet heeft ervaren.

Zodra de ziel zich gaat ontplooien en in het leven het doel gaat ervaren dat in haarzelf verborgen ligt, begint zij de vreugde er van te voelen; zij gaat het leven als een voorrecht waarden; zij begint alles op prijs te stellen; zij gaat zich over alles verwonderen. Want in iedere goede of slechte ervaring vindt zij een zekere vreugde, en die vreugde ligt in de vervulling van het levensdoel. De vreugde wordt niet alleen ervaren in genoeg maar ook in mislukkingen; niet alleen in de blijmoedigheid, maar zelfs in het breken van het hart ligt een zekere vreugde verscholen. Want geen enkele ervaring is waardeloos; en vooral voor de ziel, die dit doel begint te beseffen, bestaat er in het leven geen verloren ogenblik. Want onder alle omstandigheden en in alle ondervindingen, ervaart die ziel het doel van het leven.

Een klein voorbeeld kan dit duidelijk maken. Een djinn wilde zich vermaken, maar toen hij daaraan toe was, geraakte hij in een moeilijke situatie. Want de djinn was machtig en hij zei tegen zichzelf: 'word een rots'; en de djinn veranderde in een rots. Maar doordat hij een rots werd, begon hij zich eenzaam te voelen; alleen gelaten in de wildernis, voelde hij gebrek aan handelen en het gemis aan beweging, het gemis aan vrijheid en het gebrek aan ervaring Dit was een vreselijke gevangenschap voor de djinn. Vele jaren moest deze djinn geduld hebben, voordat hij in iets anders veranderde Het betekende niet dat hij zich als rots niet bewust was van het leven, want ook de rots leeft, ook de rots verandert en toch is een rots een rots; een rots is geen djinn. Het was door het

geduld van duizenden jaren dat de rots begon te verwe-
ren en tot aarde te verkrumelen. En toen de djinn uit die
aarde als plant oprees, was hij verrukt dat hij als boom te
voorschijn was gekomen. Het deed de djinn veel plezier
te bemerken, dat hij uit een rots een plant kon worden,
dat hij volop van de lucht kon genieten en kon wiegen in
de wind. Hij glimlachte tegen de zon en baadde zich vol
blijdschap in de regen. Hij bracht met vreugde vruchten
en bloemen voort.

Toch was zijn ingeboren verlangen niet voldaan. Het
bleef de hoop in hem wakker houden, dat hij op een
goede dag deze gevangenschap die hem op een bepaalde
plaats vastgeworteld hield en deze beperking van bewe-
ging zou mogen doorbreken. Een heel lange tijd wachtte
de djinn op een loskomen uit deze beperking. Dit was
wel beter maar het was niet de ervaring die de djinn ver-
langde. Maar tenslotte werd de vrucht aangetast en een
deel ervan veranderd in een wormpje. Het gevoel dat hij
zich nu kon bewegen verheugde de djinn nog meer en
ook dat hij nu niet langer aan één plaats gebonden was.
Maar omdat deze worm ademde en door de zon besche-
nen werd, kreeg hij vleugels en begon te vliegen. De ver-
rukking van de djinn was nog groter toen hij merkte dat
hij een vliegend wezen geworden was. Van de ene onder-
vinding naar de andere vloog hij door de lucht en ervoer
het leven van een vogel, zat nu eens op de bomen, liep
dan weer op de grond. En omdat hij steeds meer van het
leven op aarde genoot, werd hij een zware vogel. Hij kon
niet vliegen; hij liep. En dit gewicht maakte hem grof en
hij werd een dier. Hij was erg gelukkig, want nu kon hij
zich handhaven tegenover alle andere dieren die vogels
wilden doden, omdat hij niet langer een vogel was.

Door een proces van geleidelijke verandering werd de
djinn een mens. En als mens keek de djinn om zich heen

en dacht: 'Dit is iets waartoe ik bestemd was. Want ik kan nu als djinn alle verschillende lichamen zien, die ik aangenomen heb, opdat ik vrijer zou worden, goed zou kunnen waarnemen, gevoelig worden, de dingen zou leren kennen en daarvan vollediger zou genieten. Geen ander voertuig had geschikter kunnen zijn dat dit.' En toch dacht hij: 'Zelfs dit is geen geschikt voertuig, want als ik zou willen vliegen, heb ik geen vleugels en ik zou graag willen vliegen. Ik loop op de aarde, maar heb niet de kracht van de leeuw. En nu voel ik dat ik tot de hemel behoor, maar waar die is, weet ik niet.' Daardoor ging de djinn zoeken naar wat er ontbrak, totdat hij beseftte: 'In de rots, in de plant, in de vogel en in het dier, was en bleef ik een djinn, maar ik was gevangen en mijn ogen waren gesluierd voor mijn eigen wezen. Nu ik mens ben geworden, begin ik te beseffen dat ik een djinn was. En toch vind ik ook in dit leven van de mens een grote beperking, want ik heb niet die vrijheid van uiting, die vrijheid van beweging, dat leven waarop men zich verlaten kan, die kennis die werkelijkheid is.' En deze gedachte voerde hem naar zijn werkelijke gebied, naar het leven van een djinn; en daar kwam hij aan met de houding van de overwinnaar, met de majesteit van de vorst, met de praal van een koning, met de eer van een keizer, in het besef: 'Alles bijeengenomen heb ik genoten; ik heb ervaring opgedaan, ook al heb ik geleden en ik heb het Zijn gekend, en ben geworden tot wat ik ben.'

De Kenner openbaarde zich als mens opdat hij met Zichzelf bekend zou worden en wat kun je nu als mens doen om de Kenner te helpen zijn doel te bereiken? Voortdurend zoeken naar een antwoord op iedere vraag die in je hart opkomt. Er bestaan natuurlijk verschillende typen van denkvermogens. De een zal zich het hoofd breken over een vraag en zich zorgen maken over iets dat niets

beduidt en zal dan door dezelfde deur naar buiten gaan als waardoor hij is binnengekomen. Die mens zal zich zorgen maken, zijn eigen geest ten gronde richten en nooit voldoening vinden. Er is geen vraag waarop niet ergens een antwoord bestaat. Het antwoord is niets anders dan een echo van de vraag, een volledige echo. En daarom moet je boven deze verwarde geestestoestand uitstijgen die je verhindert om van binnenuit of van buitenaf het antwoord te krijgen op iedere vraag die in je hart opkomt. Om geestelijk te worden behoef je geen wonderen te verrichten. Zodra je hart iedere vraag die in het hart opkomt kan beantwoorden, ben je al op weg. Bovendien stel je dat wat het eerst moet worden gekend uit tot het laatste ogenblik, en dat wat het laatst moet komen, dát wil je het eerste weten. En dit sticht verwarring in de levens van vele zielen.

De woorden van Christus staven dit, 'Zoek eerst het Koninkrijk Gods en alle dingen zullen je toegevoegd worden.' En dit is nu juist wat men niet wil zoeken; men wil alles vinden behalve dit. En waar kan het gevonden worden? Niet in het kennen van iemand anders, maar in dat van je eigen zelf. Het is zeer goed mogelijk een levenlang anderen op knappe wijze te beoordelen, maar bij iedere stap zul je je steeds dwazer voelen om tenslotte het top-punt van dwaasheid te bereiken. Maar als je je zelf beproeft, bestudeert en waarneemt, je eigen houding in het leven, je eigen kijk op het leven, je gedachte, woord en daad, als je jezelf weegt en meet en jezelf zelfdiscipline leert, dan zul je een ander beter kunnen begrijpen. Hoe zelden ziet men een ziel die zich met zichzelf bezighoudt opdat zij zal weten! Meestal schijnt iedere ziel zich vooral bezig te houden met het leven van anderen. En wat weten zij uiteindelijk? Niets. Als er ergens een Koninkrijk Gods te vinden is, dan is het in je eigen zelf.

En daarom ligt de levensvervulling van het leven in zelfkennis. Zelfkennis betekent kennis van je lichaam, van je denken, van je geest; kennis van de verhouding van de geest tot het lichaam en de verhouding van het lichaam tot de geest; kennis van je behoeften en noden; kennis van je deugden en je fouten; kennis van je verlangens en de vervulling ervan, van wat je moet nastreven en van wat je moet verwerpen. En als je diep op dat alles ingaat, vind je een wereld van kennis voor je, die nimmer eindigt. En die kennis geeft ons inzicht in de menselijke natuur en brengt je tot de kennis van de gehele schepping. En tenslotte komt men tot de kennis van het Goddelijk Wezen.

In het kort: het doel van het leven is dat het enige Wezen Zijn enigheid aan zichzelf duidelijk maakt. Hij doorloopt verschillende evolutiefasen, of fasen waardoor hij tot verschillende veranderingen komt, opdat hij zichzelf duidelijk zal maken, dat hij een is. En zolang dit doel niet bereikt is, heeft het ene en enige Wezen niet zijn hoogste bevrediging gevonden, waarin zijn goddelijke volmaakt-hed besloten ligt. Je zou kunnen vragen: 'Is de mens het enige orgaan waardoor God tot het bewustzijn van zijn eenheid komt? God beseft zijn eenheid door Zijn eigen natuur. Omdat God één is, beseft hij zijn eenheid altijd door alle dingen, door de mens beseft hij dit in al zijn volheid. De boom bijvoorbeeld heeft vele bladeren; hoewel ieder blad anders is, verschillen ze toch niet zoveel van elkaar. En als wij wormpjes en kiemen, vogels en andere dieren bekijken, verschillen deze onderling wel van elkaar maar toch is het verschil niet zo uitgesproken als bij de mens. En als je aan de grote verscheidenheid van talloze menselijke vormen denkt en geen enkele vorm precies aan een andere gelijk schijnt te zijn, geeft dit ons op zichzelf een levend bewijs van Gods eenheid. Om dit aan te tonen, dichtte Asaf Nizâm een heel mooi vers. 'Je ziet me minachtend aan. Ja, ik erken het: ik ben verachtelijk. Maar kun je nog een ander even verachtelijk schepsel aanwijzen?' Dat wil zeggen: zelfs de slechtste is onvergelijkbaar, er is niemand aan hem ge-

lijk. Het is een groot wonder, het bewijs van uniekheid, het bewijs van eenheid, dat er in Gods schepping geen concurrentie bestaat, geen wedijver met de Schepper. Met andere woorden, het zou onwaardig zijn als het enige Wezen moest voelen: 'Een ander is Mij gelijk, zelfs in de wereld der verscheidenheid. Ook in de wereld der verscheidenheid behoudt Hij zijn trots: 'Niemand is aan Mij gelijk.' Zelfs in de slechtste vermomming staat Hij onvergelijkbaar alleen. Je zou kunnen vragen: 'Was God Zich van Zijn uniekheid bewust, voordat de mens op aarde verscheen?' Maar wie kan zeggen hoe vele malen de mens op aarde verscheen en van de aarde verdween? Wij kennen maar één geschiedenis van de planeet Maar hoeveel planeten bestaan er niet? In hoeveel miljoenen jaren kwamen hoeveel scheppingen tot stand, en hoeveel werden er teruggenomen? Het enige wat je kunt zeggen is dit: je kunt niet spreken van Gods verleden, heden en toekomst, je kunt alleen een aanduiding geven van wat de centrale idee van alle aanzichten van waarheid is; namelijk dat alleen het enige Wezen bestond, bestaat en zal bestaan; en dat alles wat wij zien Zijn verschijningsvormen zijn.

Er is een verhaal dat het mysterie van het levensdoel kan verklaren. Een fee wou zich dolgraag eens vermaken, en daalde op aarde neer. Daar hadden kinderen een poppenhuis gemaakt Zij wilde dit poppenhuis binnengaan, maar het viel haar moeilijk zich in een ruimte te wringen die alleen voor een pop voldoende is. Welaan, zei ze, dan ga ik het op een andere manier proberen. Ik zal een vinger deze kant uitsturen en een andere vinger een andere kant en ieder lichaamsdeel langs verschillende wegen naar binnen laten gaan. En zij verdeelde zich in verschillende stukken en elk deel ging door de verschillende kamers van het poppenhuis. Als het ene

deel een ander deel tegenkwam, schuurden ze onmiddellijk tegen elkaar en dat was zeer onaangenaam. En daardoor ontstond er een strijd tussen de verschillende deeltjes: 'Waarom ga je mijn kant op? Dit was mijn weggetje; waarom ga je mijn richting uit?' Ieder deel van haar wezen had ergens belangstelling voor, voor een of ander gedeelte van het poppenhuis. Wanneer dit ogenblik van belangstelling voorbij was, wilde dit bepaalde deel het poppenhuis verlaten. Maar dan wilden andere delen baar niet laten gaan. Zij hielden het vast: 'Je blijft hier, je mag er niet uit' Enkele delen van haar wezen wilden een ander deel naar buiten duwen, maar er was er geen mogelijkheid om het eruit te zetten. En zo heerste er alom een soort chaos, doordat het ene deel niet wist dat het andere tot dezelfde fee behoorde, terwijl toch het ene deel onbewust tot een ander werd aangetrokken, omdat zij delen waren van hetzelfde lichaam. Tenslotte ging ook het hart van de fee rond. Dit hart kalmeerde alle andere delen en zei: 'Je bent van mij afkomstig. Ik wil je troosten, ik wil je dienen. Als je zorgen hebt, wil ik deze van je weg nemen. Als ik je een dienst kan bewijzen, dan wil ik dat doen. Als iets je ontbreekt, wil ik het je geven. Ik weet hoe moeilijk je het hebt in dit poppenhuis.' Maar sommigen zeiden: 'We hebben het helemaal niet moeilijk, wij vermáken ons. Als iets ons hindert, dan komt het door ons verlangen hier te willen blijven. De anderen hebben het moeilijk, wij niet.' Het hart zei: 'Goed, ik zal naar jullie kijken en ik zal ook plezier hebben. Ik zal meevoelen met hen die het moeilijk hebben en hen die plezier hebben zal ik helpen.' Dit was het enige deel van het wezen van de fee, dat zich bewust was van haar overal verspreide atomen. Maar de atomen waren zich daar nauwelijks van bewust, hoewel zij, tot hetzelfde lichaam behorend, met

of zonder hun medeweten, bewust of onbewust, tot het hart werden aangetrokken. Zo groot was de macht van het hart. Ze was als die van de zon, die elke ontvankelijke bloem verandert in een zonnebloem. En zo veranderde de kracht van het hart van de fee ieder deel van haar wezen dat reageerde, zélf in een hart. En daar het hart licht en leven zelf was, kon het poppenhuis het hart niet langer vasthouden. Het hart ervoer de vreugde van het poppenhuis, maar was tegelijkertijd in staat weg te vliegen. Het hart was blij te ontdekken dat alle atomen tot zijn lichaam behoorden; en veranderde zodoende op den duur ook ieder deel daarvan in een hart, waardoor dit verschijnsel tot voltooiing kwam.

God is liefde. Als God liefde is, is de liefde heilig, en het zinloos uitspreken van dit woord is een ijdele herhaling. En voor wie het iets betekent, die houdt zijn lippen gesloten; hij kan weinig zeggen. Want liefde is een openbaring in zichzelf: ze behoeft geen studie, geen meditatie, geen vroomheid wordt ervoor vereist. Als de liefde zuiver is, als de vonk der liefde is gaan gloeien, dan is het niet nodig ergens heen te gaan om geestelijk te worden: dan leeft het geestelijke in jezelf. Je moet de vonk blijven aanblazen tot zij een eeuwig brandend vuur wordt. De vuuraanbidders uit vroeger tijden vereerden niet een vuur dat uitging; zij aanbaden een eeuwig brandend vuur. Waar is dat eeuwig brandende vuur te vinden? In je eigen hart. De vonk die je een ogenblik ziet gloeien en dan verflauwt behoort niet tot de hemel, want in de hemel zijn alle dingen blijvend; ze moet ergens anders thuis horen. Liefde is een woord uit een woordenboek geworden, een woord dat honderd keer per dag wordt gebruikt en niets betekent. Voor wie weet wat ze betekent, is liefde geduld, is liefde lijdzaamheid, is liefde verdraagzaamheid, is liefde offer, is liefde dienen. Zachtheid, ootmoed,

bescheidenheid, minzaamheid, vriendelijkheid zijn alle verschillende uitingen van liefde. 'God is alles en alles is God' wil hetzelfde zeggen als 'Liefde is alles en alles is liefde.' En haar vinden, haar voelen, haar warmte ervaren en in de wereld het licht van de liefde zien, haar gloed vasthouden, de liefdesvlam hooghouden als een heilige toorts om je op je levensreis te begeleiden; in dit alles wordt het doel van het leven vervuld. Volgens de gewone maatstaf van het leven, wordt iemand met gezond verstand een goed en geschikt mens geacht Maar volgens een mystieke maatstaf kan alleen die mens goed gaan worden die sympathie begint te voelen voor zijn medemens. Want wat bereiken we door de studie van filosofie en mystiek, door concentratie- en meditatieoefeningen? Een vermogen dat het ons mogelijk maakt onze medemensen beter te dienen.

De waarheid is eenvoudig. Maar juist omdat ze eenvoudig is, willen de mensen haar niet aanvaarden; want ons leven op aarde is zo dat wij voor alles wat wij waardevol vinden een hoge prijs moeten betalen en men vraagt zich af: als de waarheid het kostbaarste is wat er bestaat, hoe kan ze dan eenvoudig verkregen worden? Deze illusie is het die iedereen ertoe brengt de eenvoudige waarheid af te wijzen en naar een ingewikkelde te zoeken. Als je die mensen iets vertelt, waarvan hen het hoofd gaat duizelen, zullen zij, zelfs als begrijpen zij het niet, toch zeer ingenomen zijn met de gedachte: 'Het is iets substantieels, iets waaraan men houvast heeft; want het is een idee die wij niet kunnen begrijpen; het moet dus wel iets verhevens zijn.' Maar iets dat iedere ziel weet, dat het goddelijke in iedere ziel bewijst en dus wel moet weten, lijkt té gering want de ziel weet het al. Er bestaan twee dingen: kennen en zijn. Het is gemakkelijk de waarheid te *kennen*, maar heel moeilijk de waarheid

te zijn. Niet door het kennen van de waarheid wordt het doel van het leven vervuld; het doel van het leven gaat in vervulling door waarheid te *zijn*.

HET DOEL VAN HET LEVEN bevat een van de voornaamste aspecten van de boodschap van Inayat Khan: ieder mens is voorbestemd om in het leven een doel te verwezenlijken.

Wie de waarheid zoekt, moet zich allereerst bewust worden van zijn eigen doel in het leven. Een weg om dat doel voor ogen te krijgen is om dieper contact te maken met het werkelijke in jezelf. Inayat Khan geeft inzicht in de diepere mystieke aspecten van deze wonderlijke tocht van bevrijding en ontdekking.

'De waarheid is eenvoudig', stelt hij, 'maar juist omdat ze eenvoudig is, willen de mensen haar niet aanvaarden.'

www.sufipublications.nl

ISBN 978-90-73207-23-3

9 789073 20723

